

MEDITERRANEAN
COLLEGE
Excellence In Education
Founded in 1977

1ο ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Ειδική Αγωγή & Συνεκπαίδευση:
Παιδαγωγικές Διαστάσεις και Συμβουλευτικές Προσεγγίσεις

1ο ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (1ST SPECIAL EDUCATION CONFERENCE 2017)

Ειδική Αγωγή & Συνεκπαίδευση: Παιδαγωγικές Διαστάσεις και Συμβουλευτικές Προσεγγίσεις

*Συνδιοργάνωση των Σχολών Επιστημών της Αγωγής, Ψυχολογίας και
Επαγγελματών Υγείας του Mediterranean College Θεσσαλονίκης*

Αντί Προλόγου

Ο χώρος της Ειδικής Αγωγής είναι ένας δυναμικός χώρος εκπαίδευσης, ο οποίος έχει κάνει σημαντικά βήματα ανάπτυξης και προόδου και δραστηριοποιείται σήμερα σε πολλούς τομείς. Η ανάπτυξη του πνεύματος της ενσωμάτωσης είναι το κύριο μέλημα, που έκδηλα είναι ο καλύτερος δρόμος για τη σχολική, αλλά και κοινωνική ένταξη των παιδιών αυτών.

Οι προοπτικές και οι δυνατότητες συνεκπαίδευσης στην Ειδική Αγωγή αποτέλεσαν τους θεματικούς άξονες του 1ου Διεπιστημονικού Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με τίτλο «Ειδική Αγωγή & Συνεκπαίδευση: Παιδαγωγικές Διαστάσεις και Συμβουλευτικές Προσεγγίσεις» που απευθύνθηκε σε ειδήμονες & επαγγελματίες στους χώρους της εκπαίδευσης και της υγείας, της ειδικής αγωγής και της ψυχολογίας και έλαβε την υποστήριξη σημαντικών φορέων ειδικής αγωγής της πόλης μας. Θα θέλαμε ως εκ τούτου, να ευχαριστήσουμε θερμά:

τον Σύλλογο Συνδρόμου Down Ελλάδος,

το Αθλητικό Σωματείο ΑμεΑ «Αετοί Θεσσαλονίκης»,

την Εταιρεία Σπαστικών Βορείου Ελλάδος,

τη Μονάδα Αυτιστικού Ατόμου «Ελπίδα»,

τον Σύλλογο Παραπληγικών Μακεδονίας Θράκης

και το Σωματείο Ειδικής Αγωγής και Προστασίας ΑμεΑ «Η ΖΩΗ».

Ευχαριστίες ανήκουν και σε όλους τους συνέδρους- εισηγητές, που μοιράστηκαν τη γνώση, την εμπειρία και την έρευνά τους.

Ελπίζουμε πως οι απόψεις που ακούστηκαν κατά τη διάρκεια των εργασιών του συνεδρίου θα αποτελέσουν το όχημα νέων προσεγγίσεων και προβληματισμών όπως και έμπνευση για περαιτέρω έρευνα προς όφελος των παιδιών με ιδιαίτερα ταλέντα και ικανότητες.

Η Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου,

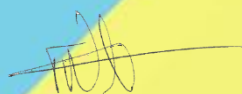
*Άννα Πούλιου
Ακαδημαϊκή Συντονίστρια
Πανεπιστημιακών
Προγραμμάτων*

*Χριστίνα Κελαϊτζή
Ακαδημαϊκή Υπεύθυνη
Σχολής Επιστημών της
Αγωγής*

*Γεωργία Νασιοπούλου
Ακαδημαϊκή Υπεύθυνη
Σχολής Ψυχολογίας*

*Δρ. Μαρία Μήτσιου
Ακαδημαϊκή
Υπεύθυνη Σχολής
Υγείας*

The background features a vibrant, abstract pattern of overlapping geometric shapes. The top half is dominated by a light blue area with a scalloped, cloud-like border. Below this, a bright yellow section overlaps the blue, also with a scalloped border. The bottom half is a solid orange-red color, which overlaps the yellow section. The overall effect is a colorful, layered composition.

Βιβλίο Περιλήψεων

Θεματικός Άξονας:
Ειδική Αγωγή & Συνεκπαίδευση

ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ: ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Ανδρέας Γκαράνης

Φιλολόγος Ειδικής ΑγωγήςMed

School of Education, Mediterranean College

Περίληψη: Οι νεώτερες εξελίξεις στον χώρο της επιστήμης και της εκπαίδευσης και η παγίωση των αναγκών για εξειδικευμένο προσωπικό έχει οδηγήσει στην εγκαθίδρυση της ειδικής αγωγής ως έναν διακριτό αυθύπαρκτο επιστημονικό πεδίο. Ωστόσο κάθε επιστημονικός κλάδος αξιολογείται και καθιερώνεται μέσω της έρευνας και της εγκυρότητας των μεθοδολογικών επιλογών, των μέσων και των εργαλείων που αξιοποιεί. Μέσα από μία σύντομη καταγραφή των δημοσιευμένων ερευνών στην Ελλάδα καθώς και ελλήνων συγγραφέων σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά ειδικής αγωγής παρατηρείται η ακόλουθη εικόνα: Η πλειοψηφία των ερευνούν αποτελούν είτε αποτελέσματα ερωτηματολογίων που αξιολογούν τις στάσεις και τις αντιλήψεις εμπλεκόμενων μερών με την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες ή αποτελέσματα συνεντεύξεων με παρόμοια θεματική. Στην παρούσα εισήγηση η κύρια στόχευση είναι να υπογραμμιστεί η αξία και η συμβολή των ποιοτικών μεθόδων έρευνας για την καταγραφή και την αποτίμηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην ειδική αγωγή, την εφαρμογή και την ανάδειξη των κατάλληλων στρατηγικών και τεχνικών εκπαίδευσης και μάθησης. Επισημαίνονται τα κύρια προβλήματα και υπογραμμίζονται οι δείκτες ποιότητας προκειμένου να σχεδιαστούν έγκυρες και συστηματικές έρευνες από υποψήφιους ερευνητές.

Λέξεις κλειδιά: *ποιοτικές μέθοδοι έρευνας, μεθοδολογία έρευνας στην ειδική αγωγή, δείκτες ποιότητας στην ποιοτική έρευνα, έρευνα δράσης, μελέτη περίπτωσης*

**SPECIAL EDU– MICROFINANCE. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΜΟΝΤΕΛΟΥ CROWDFUNDING ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ
ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ**

**Ζαχαράτου Παναγιώτα, Μαουτσίδου Μαρία, Πετσάβας Παύλος
Οικονομολόγος, Κοινωνική Επιστήμων, Οικονομολόγος
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης**

Περίληψη: Οι τελευταίες μελέτες στο χώρο της Ειδικής Αγωγής αναθεωρούνται και η αντίληψη ότι τα παιδιά που παρουσιάζουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θα πρέπει ν' αντιμετωπίζονται έξω από τα «κανονικά σχολεία» καταρρίπτεται. Η ένταξη και η σχολική ενσωμάτωση μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προκειμένου να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία προϋποθέτουν αναβάθμιση του σχολικού χώρου και ιδιαίτερα ενός χώρου που να έχει την δυνατότητα να τους υποδέχεται. Συνεπώς η σύνδεση του σχολείου με την ευρύτερη κοινότητα και ο παιδαγωγικός ανασχεδιασμός της σχολικής αίθουσας που θα μπορεί να ικανοποιεί και ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες επιβάλλουν την συνεργασία διαφόρων πεδίων του Επιστημονικού τόξου. Η άρτια διεπιστημονική προσέγγιση και μελέτη των διαφόρων κλάδων όπως η Παιδαγωγική για την μάθηση, η Ψυχολογία για την σχολική και κοινωνική ένταξη, η Αρχιτεκτονική για τον σχεδιασμό του σχολικού περιβάλλοντος, η Διοίκηση για την οργάνωση του σχολικού προγραμματισμού κ.α. αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την υλοποίηση των αντικειμενικών στόχων του σχολείου. Το μοντέλο Crowdfunding ή αλλιώς μικρο-χρηματοδότηση από το πλήθος μετατρέπει τα εσωτερικά κίνητρα των συμβαλλόμενων μιας κοινωνίας σε επενδύσεις με σκοπό την ανταπόδοση άυλων ανταμοιβών. Η εργασία αυτή στοχεύει να μελετήσει πώς το οικονομικό μοντέλο ενθαρρύνει την αναβάθμιση του σχολικού χώρου και τελικά αυτό γίνεται συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο σχολείο μαθητών ειδικών ικανοτήτων και την κοινωνία, πώς τα εσωτερικά κίνητρα των συμβαλλόμενων μιας κοινωνίας εισέρχονται στον σχολικό χώρο και τον αναβαθμίζουν και πώς η εκπαιδευτική αλλαγή επιτυγχάνεται μέσω της διεπιστημονικής προσέγγισης. Με βασικά μεθοδολογικά εργαλεία την παρατήρηση και τη μελέτη περίπτωσης σε σχολική μονάδα ειδικής αγωγής καταλήγουμε σε τεκμηριωμένες προτάσεις οι οποίες θα οδηγήσουν σε ασφαλή συμπεράσματα μόνο μέσω της έρευνας και της πρακτικής εφαρμογής του μοντέλου SpecialEdu-Crowdfunding.

Λέξεις κλειδιά: *Crowdfunding, Χρηματοδότηση, άυλες ανταμοιβές, ειδική αγωγή*

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΣΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Φεζούδης Κωνσταντίνος, Φουρνιτζής Γεώργιος

Training Rescue Team

Μήτσιου Μαρία

Καθηγήτρια Ειδικής Φ. Αγωγής, Εκπαιδεύτρια Α' βοηθειών

(PhD, MSc, BSc's, PT)

Περίληψη: Η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία και μη στις πρώτες βοήθειες είναι ιδιαίτερα σημαντική σε όλες τις εκφάνσεις της. Ωστόσο, οφείλει να τονιστεί η σημασία της εξειδικευμένης και εξατομικευμένης εκπαιδευτικής προσέγγισης προκειμένου να επιτευχθούν τα μέγιστα μαθησιακά αποτελέσματα. Συγκεκριμένα το προσαρμοσμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που εφαρμόζεται, εμπλουτίζεται και επηρεάζεται από παραμέτρους της προσωπικότητας, από τα ερεθίσματα που δέχεται από το συγγενικό περιβάλλον, από τις διαπροσωπικές σχέσεις και επιπλέον από τον τρόπο αντίληψης του κάθε μαθητευόμενου για τη συνύπαρξη, την αλληλεγγύη και την αλληλοβοήθεια. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εξασφάλιση της καταλληλότητας του χώρου για την αντιμετώπιση των δυσκολιών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα μιας αναπηρίας. Η εκπαίδευση ατόμων με κινητικές αναπηρίες θα προέβλεπαν τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες (αναπήρων ή μη). Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση προκύπτει ότι οφείλει να υπάρξει ουσιαστική λειτουργία των υπευθύνων εκπαίδευσης ως πραγματικών συμβούλων με καθοδήγηση, ενημέρωση και συνεργασία με το οικογενειακό περιβάλλον, και την πολυδιδεπιστημονική ομάδα (ιατρούς, εργοθεραπευτές, φυσικοθεραπευτές, κ.α.), παρουσίαση στοχευμένων περιστατικών ατυχήματος ή τραυματισμού για την αντιμετώπισή τους. Συνοψίζοντας, η συνεργασία με εξειδικευμένους επιστήμονες που έχουν τη δυνατότητα να συνδράμουν στην Αγωγή Υγείας είναι ιδιαίτερα σημαντική και αποτελεσματική.

Λέξεις κλειδιά: *Πρώτες βοήθειες, Αγωγή Υγείας, ΑμεΑ, κινητικά προβλήματα*

Θεματικός Άξονας:
Μαθησιακές-Αναπτυξιακές Δυσκολίες
& Σχολική Επίδοση

**Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΓΝΩΣΗ: ΔΥΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ
ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ
ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ**

Μαρία Σκαρλάτου

Ειδική Παιδαγωγός/Φιλολόγος

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη: Για να βελτιώσει ένα παιδί τη σχολική του επίδοση, πρέπει να δραστηριοποιηθεί, δηλαδή να παρατηρήσει, να σκεφτεί, να συγκρίνει. Επομένως, να γίνει ενεργό μέλος της μαθησιακής πράξης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί στο πλαίσιο της διαλεκτικής προσέγγισης της μάθησης, καθώς η ουσία της διαλεκτικής είναι η αντίφαση, γιατί η αντίφαση οδηγεί στην αλλαγή, ξεπερνά μια αντίφαση και δημιουργεί νέες αντιφάσεις, νέες συγκρούσεις. Έτσι, προκύπτει το σχήμα θέση – αντίθεση – σύνθεση. Ο μαθητής μέσω των ερωτήσεων που του θέτει ο δάσκαλος οδηγείται στη λύση ενός προβλήματος μέσα από το ενδεχόμενο λάθος που μπορεί να έχει κάνει. Δηλαδή το παιδί σκέφτεται γιατί έκανε λάθος και έτσι φτάνει στο σωστό. Επομένως, οικοδομεί τη γνώση πάνω στο λάθος και το διορθώνει μέσα από τη σύνθεση, τη σύγκρουση και την αντίθεση. Επομένως, η διαλεκτική είναι μια λογική που μπορεί να γίνει διδακτικό εργαλείο. «Η αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών βασίζεται στην αξιολόγηση του παιδιού και θεωρείται δεδομένο ότι οι μαθητές με τις δυσκολίες αυτές έχουν ανάγκη εξειδικευμένων προγραμμάτων τα οποία βασίζονται στην καλλιέργεια των διεργασιών σκέψης και της μεταγνωστικής επάρκειας» (Τζουριάδου, 2008: 17). Ο Maslow προσπάθησε να αναλύσει τη συμπεριφορά των ανθρώπων και το λόγο για τον οποίο παρακινούνται από ανάγκες. Η έννοια των κινήτρων είναι αλληλένδετη με την έννοια των αναγκών και περιγράφεται ως η εσωτερική κατάσταση που ενεργοποιεί ή κινητοποιεί τη συμπεριφορά. Κατά το σχεδιασμό ενός προγράμματος παρέμβασης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η θεωρία του κονστρουκτιβισμού και η κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση μέσα από την οποία αναδεικνύεται η συμβολή των διεργασιών της μάθησης και των κινήτρων. Το πρόγραμμα θα πρέπει να δίνει κίνητρο στα παιδιά. Για να αυξηθεί η αυτοαποτελεσματικότητα του μαθητή, χρειάζεται να διδαχθεί και κάποιες στρατηγικές, καθώς και το πού, το πότε και γιατί τις χρησιμοποιούμε. Βέβαια, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο τρόπος με τον οποίο θα εφαρμοστεί στο εκάστοτε πλαίσιο. Τέλος,

η αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος παρέμβασης οφείλει να κρίνεται τόσο ως προς τη διατήρηση των θετικών επιδράσεών του στο χρόνο όσο και ως προς τις δυνατότητες γενίκευσης των δεξιοτήτων στις οποίες τα άτομα ασκούνται.

Λέξεις κλειδιά: *διαλεκτική, μεταγνωστική επάρκεια, κίνητρα, στρατηγικές*

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΟ DOWN

Δρ. Δήμητρα Β. Κατσαρού
Φιλολογος- Καθηγήτρια Μέλος ΣΕΠ
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Περίληψη: Το Σύνδρομο Down (Down Syndrome- DS) αποτελεί το πιο συνηθισμένο γενετικό σύνδρομο με συχνότητα που αγγίζει τις 1/600 γεννήσεις βρεφών ετησίως και θεωρείται κυρίαρχη νευροαναπτυξιακή διαταραχή (Roberts, Price & Malkin, 2007). Επίσης, αποτελεί την πιο συχνή αιτία νοητικής καθυστέρησης η οποία εκτείνεται σε όλο το φάσμα της, από την ήπια νοητική καθυστέρηση ως την βαριά, με το 80% των περιπτώσεων να ανήκουν στο φάσμα της μέτριας (Hoddap & Zigler, 1990). Από την άλλη μεριά, περίπου το 25-30% των ατόμων με νοητική καθυστέρηση υπολογίζεται ότι έχουν Σύνδρομο Down (Nadel, 1999. Rondal, 1998). Τα άτομα με DS παρουσιάζουν δυσμορφίες στην κατασκευή της λεκτικής οδού καθώς αυτά διαθέτουν ψηλό και στενό τοξωτό ουρανίσκο, υπερτροφικές αμυγδαλές και αδενοειδείς εκβλαστήσεις, στενή στοματική κοιλότητα και σαγόνι δυσανάλογα με τη γλώσσα τους (Strome & Strome, 1992). Ο συνδυασμός αυτών των γενετικών δομών με το χαμηλό μυϊκό τόνο που αυτά διαθέτουν, συμβάλλουν στην αδυναμία εκφώνησης ευκρινών ηχητικών μηνυμάτων. Υπάρχει ευρεία δομική και λειτουργική διαφοροποίηση των ατόμων με DS, αναφορικά με τη δυσκολία τους στην παραγωγή ομιλίας και φωνολογικής ανάπτυξης, που εξαρτάται τόσο από το νοητικό τους επίπεδο όσο και από τα ερεθίσματα που δέχονται από το συγγενικό τους περιβάλλον. Συγκεκριμένα, λόγω των χρόνιων προβλημάτων στην λεκτική ευκρίνεια, η γονική βοήθεια και η παροχή καθοδήγησης από το άμεσο περιβάλλον τους συμβάλλει τα μέγιστα στη βελτιστοποίηση της παραγωγής του λόγου (Kumin, 1994). Τέλος, σημαντικό ρόλο στην βελτίωση της ομιλίας των παιδιών με DS παίζει και η εξάσκηση εκφώνησης μη συνηθισμένων στην καθημερινότητα λέξεων και ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου με νέες λέξεις (Chapman, Schwartz & Bird, 1991).

Λέξεις κλειδιά: *Σύνδρομο Down, γλωσσικό προφίλ*

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ DOWN ΚΑΙ WILLIAMS

Δήμητρα Β. Κατσαρού
Καθηγήτρια Μέλος ΣΕΠ, ΕΑΠ

Χριστίνα Μουτσιούνα
Φιλολόγος, Msc

Ευάγγελος Μάντσος
Καθηγητής ειδικής φυσικής αγωγής, Msc, MA v.

Βασιλική Ζήση
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΤΕΦΑΑ, ΠΘ

Περίληψη: Στην παρούσα προφορική ανακοίνωση θα αναφερθούμε σε δύο γενετικά σύνδρομα νοητικής καθυστέρησης, το Williams και το Down. Τα δύο αυτά σύνδρομα βρίσκονται αρκετά κοντά το ένα στο άλλο, με κοινά χαρακτηριστικά, αλλά και σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Προκειμένου να γίνει φανερό και αντιληπτό τι ισχύει σε κάθε περίπτωση, θα παρουσιάσουμε και θα αντιπαραβάλουμε τα ερευνητικά δεδομένα που έχουν προκύψει. Πιο συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε το γλωσσικό τους επίπεδο και τις γλωσσικές τους δεξιότητες κατά την παραγωγή και κατανόηση της γλώσσας. Θα αναφερθούμε δηλαδή στις συμπεριφορές που παρατηρούνται στα επιμέρους επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης, όπως αυτό της φωνολογίας (εκφραστικός λόγος, άρθρωση, προφορά, ταχύτητα ομιλίας), του λεξιλογίου (βάβισμα, ρυθμός κατάκτησης και αύξησης των πρώτων λέξεων, σημασιολογική οργάνωση, εκφώνηση λεκτικών πληροφοριών), της σύνταξης (παραγωγή και κατανόηση εκφραστικής σύνταξης), της μορφολογίας (παραγωγή και κατανόηση γραμματικών λέξεων και γραμματικών μορφημάτων), της πραγματολογίας (πρόθεση επικοινωνίας, αρχές διαλόγου, στερεοτυπικές εκφράσεις), αλλά και γενικότερα στο επίπεδο της νόησής τους (οπτικο-χωρικές δεξιότητες, βραχύχρονη λεκτική/ οπτική/ ακουστική μνήμη, σχεδιασμός και εύρεση λύσεων).

Λέξεις κλειδιά: *γενετικά σύνδρομα νοητικής καθυστέρησης, σύνδρομο Williams, σύνδρομο Down, γλωσσικές δεξιότητες, γλωσσική ανάπτυξη*

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Μαρία Χανουμίδου
Δασκάλα-Ειδική Παιδαγωγός
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης-Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
Αθηνών

Περίληψη: Ο θεσμός της ιδιωτικής παράλληλης στήριξης έγινε ευρέως γνωστός τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας. Όλο και περισσότεροι γονείς επιλέγουν πλέον, είτε για προσωπικούς είτε για οικονομικούς (χαμηλές πιστώσεις από το κράτος) λόγους, να τοποθετήσουν ένα άτομο δίπλα στο παιδί τους μαζί του στην σχολική τάξη το οποίο είναι υπεύθυνο να λειτουργεί παράλληλα με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης για την εκπαίδευση του παιδιού. Το άτομο αυτό μπορεί να είναι ένας επαγγελματίας γενικής ή ειδικής αγωγής ή τίποτα από τα δύο. Όμως πώς γνωρίζει ο συνοδός της ιδιωτικής παράλληλης στήριξης πώς πρέπει να λειτουργεί μέσα στην τάξη; Υπάρχουν κάποιες αρχές πάνω στις οποίες βασίζεται η συνεργασία του με τον εκπαιδευτικό γενικής αγωγής της τάξης; Η παρακάτω εισήγηση είναι μια μελέτη περίπτωσης που σκιαγραφεί την ιδιωτική παράλληλη στήριξη της συγγραφέως σε ένα παιδί με αυτισμό στην τρίτη δημοτικού ενός γενικού σχολείου. Η εισήγηση σκοπό έχει να αναδείξει την πορεία που ακολουθήθηκε καθ' όλη την σχολική χρονιά και είχε ως αποτέλεσμα μια υγιή επαγγελματική συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους και σημαντική πρόοδο του παιδιού σε μαθησιακό και κοινωνικό τομέα. Αναλύονται πρακτικές εξατομικευμένης προσέγγισης που ακολουθήθηκαν για την προσαρμογή του παιδιού στο περιβάλλον της τάξης, αρχές της διαφοροποίησης διδασκαλίας- και περιεχομένου που προσάρμοσαν το περιβάλλον της τάξης για να καταστεί προσιτό στο παιδί. Επιπρόσθετα, στην εισήγηση υπογραμμίζονται διαδικασίες που καταδεικνύουν τον από κοινού-με τους/της εκπαιδευτικού του τμήματος- σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας για το παιδί και προτείνονται εργαλεία για μια σωστή συνεργασία με τους γονείς. Εκτός από το περιβάλλον της τάξης διαπραγματεύονται στρατηγικές για το σχολικό διάλειμμα, καθώς επίσης και την προώθηση των κοινωνικών δεξιοτήτων, την διαχείριση συγκρούσεων και κρίσεων καθώς επίσης και εν γένει για την συμπεριφορά.

Λέξεις κλειδιά: *ιδιωτική παράλληλη στήριξη, διαφοροποίηση, συνεργασία*

**ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗΣ
ΚΕΙΜΝΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ
ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ**

Αλεξάνδρα Βαλτζίδου
Ψυχολόγος, Ειδικός Παιδαγωγός, MSc
University of Queensland, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Περίληψη: Δύο ομάδες των οποίων η αναγνωστική ικανότητα και κατανόηση είναι σημαντικά χαμηλές είναι οι Μαθητές Αγγλικής Γλώσσας (English Language Learners (ELL)) και οι μαθητές με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (Ε.Μ.Δ.). Στους ELL μαθητές η απλούστευση κειμένου είναι μια μέθοδος που χρησιμοποιείται ευρέως για την βελτίωση της κατανόησης. Όσον αφορά στους μαθητές με Ε.Μ.Δ., τα αποτελέσματα δεν υποδεικνύουν ότι η απλοποίηση κειμένου είναι μια βιώσιμη μέθοδος για την αύξηση της αναγνωστικής κατανόησης. Σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει διεξαχθεί ελάχιστη έρευνα για τη διερεύνηση αποτελεσματικών στρατηγικών διδασκαλίας και εκμάθησης για τους ELL μαθητές με Ε.Μ.Δ. (Gersten & Baker, 2000· Klingner, Artiles & Mendez Barletta, 2006 · Saenz, Fuchs, & Fuchs, 2005). Έτσι, οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται βασίζονται σε ευρήματα από ELL μαθητές (Muller & Markowitz, 2004). Η παρούσα έρευνα εξέτασε τα αποτελέσματα της λεξικής και συντακτικής απλοποίησης στην αναγνωστική κατανόηση ELL αναγνωστών με Ε.Μ.Δ., ELL μαθητών, καθώς και των διαφορών στην αναγνωστική κατανόηση των ELL μαθητών και των ELL μαθητών με Ε.Μ.Δ. σε τυπικά και απλουστευμένα κείμενα. Από τις κύριες αναλύσεις προέκυψαν σημαντικές διαφορές στην αναγνωστική κατανόηση μεταξύ τυπικών και απλοποιημένων κειμένων στους ELL αναγνώστες, και όχι στους ELL αναγνώστες με Ε.Μ.Δ.. Επιπλέον, οι αναλύσεις παρουσίασαν ότι οι ELL αναγνώστες είχαν σημαντικά υψηλότερη αναγνωστική κατανόηση απ' ότι οι ELL αναγνώστες με Ε.Μ.Δ., και στα τυπικά και στα απλουστευμένα κείμενα. Αυτά τα ευρήματα χρίζουν την άμεση ανάγκη εξέτασης των αναγκών των ELL μαθητών με Ε.Μ.Δ., και όχι απλώς την υιοθέτηση μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας για τους ELL μαθητές, διότι οι ανάγκες τους είναι διαφορετικές.

Λέξεις κλειδιά: *Μαθητές Αγγλικής Γλώσσας* , *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες* , *Αναγνωστική Κατανόηση*, *Απλοποίηση Κειμένου*

**Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕ ΗΠΙΑ
ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

Αφροδίτη Τέλη

Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

Διδάκτωρ ΕΚΠ

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Περίληψη: Στην παρούσα έρευνα 123 μαθητές γενικών δημοτικών σχολείων, εκ των οποίων 89 με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (ΕΜΔ) και 34 με ήπια νοητική αναπηρία (ΗΝΑ), ηλικίας 9 ως 12 ετών, διαμοιράστηκαν σε τέσσερις ομάδες διδασκαλίας, μία ομάδα ελέγχου (ΟΕ) και τρεις πειραματικές ομάδες (ΠΟ). Σε κάθε ομάδα διδάχθηκαν 120 αριθμητικοί συνδυασμοί (ΑΣ) πρόσθεσης και αφαίρεσης και ελέγχθηκε ο βαθμός κατάκτησης τους μετά το πέρας των παρεμβάσεων. Στην ομάδα ελέγχου το πρόγραμμα βασίστηκε στις αρχές της αποτελεσματικής διδασκαλίας και αποτέλεσε τη βάση των πειραματικών παρεμβάσεων, στις οποίες προστέθηκαν επιπλέον τεχνικές διδασκαλίας. Αναλυτικά, για τη διδασκαλία της 1^{ης} ΠΟ στο βασικό πρόγραμμα της ΟΕ προστέθηκε η εναλλακτική ομαδοποίηση των ΑΣ, τεχνική που προάγει την απομνημόνευση των δεδομένων. Για τη διδασκαλία της 2^{ης} ΠΟ στο πρόγραμμα της 1^{ης} ΠΟ προστέθηκε η διδασκαλία στρατηγικών, η οποία προάγει τις διαδικασίες εύρεσης αποτελεσμάτων. Τέλος, για τη διδασκαλία της 3^{ης} ΠΟ στο πρόγραμμα της 2^{ης} ΠΟ προστέθηκε η διδασκαλία της έννοιας αριθμού, η οποία προάγει το εννοιολογικό υπόβαθρο των ΑΣ. Με τη σταδιακή προσθήκη τεχνικών έγινε εφικτός ο έλεγχος της επίδρασης κάθε τεχνικής στην επίδοση των μαθητών με ΕΜΔ και με ΗΝΑ. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές σε όλες τις ομάδες σημείωσαν σημαντική βελτίωση στην κατάκτηση των ΑΣ, ενώ μεταξύ των ομάδων δεν υπήρξαν σημαντικές διαφορές στις τελικές επιδόσεις. Σε όλες τις ομάδες οι μαθητές με ΕΜΔ σημείωσαν υψηλότερη επίδοση από τους μαθητές με ΗΝΑ, ενώ η επίδραση των προστιθέμενων τεχνικών διδασκαλίας διαφοροποιείται για τους μαθητές των δύο κατηγοριών αναγκών. Συγκεκριμένα, η διδασκαλία στρατηγικών ευνόησε περισσότερο την απόδοση των

μαθητών με ΕΜΔ από αυτή των μαθητών με ΗΝΑ, ενώ η διδασκαλία της έννοιας αριθμού ευνόησε περισσότερο την απόδοση των μαθητών με ΗΝΑ από αυτή των μαθητών με ΕΜΔ. Τα αποτελέσματα έχουν σημαντικό ενδιαφέρον για τη σχολική πράξη, καθώς φαίνεται ότι ένα πρόγραμμα που βασίζεται στις αρχές της αποτελεσματικής διδασκαλίας ωφελεί με παρόμοιο τρόπο μαθητές διαφορετικών κατηγοριών αναγκών, αλλά η επίδραση συγκεκριμένων πρακτικών διδασκαλίας διαφοροποιείται σε σχέση με τις αδυναμίες και ανάγκες των μαθητών.

Λέξεις κλειδιά: ειδική αγωγή, μαθηματικά, παρέμβαση, τμήμα ένταξης, τεχνικές, Μαθησιακές δυσκολίες, ήπια νοητική αναπηρία

Θεματικός Άξονας:
Ειδικά Θέματα & Προσεγγίσεις στον
χώρο της Ειδικής Αγωγής

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Κρυσταλία Φελεκίδου
Δασκάλα- Ειδική παιδαγωγός, ΠΤΔΕ ΑΠΘ
μετεκπαιδευθείσα Tor Vergata, Ρώμη και Swansea University, UK

Περίληψη: Η έρευνα αυτή πραγματεύεται την αξία του παιχνιδιού για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση. Αρχικά δίνεται ένας ορισμός της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και αναφέρονται οι δυσκολίες που προέκυψαν κατά καιρούς στη σχετική ορολογία, δημιουργώντας παρεξηγήσεις και παρανοήσεις στο χώρο της εκπαίδευσης. Αναφέρεται επιπλέον η σημαντικότητα της πολιτικά ορθής ορολογίας για τη δημιουργία της σωστής θεωρίας, που θα οδηγήσει στην αποτελεσματική πρακτική.

Έπειτα, διερευνάται το παιχνίδι, ως μέσο ανάπτυξης του παιδιού. Παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο όσον αφορά το τι είδους δράσεις μπορεί να συνιστούν παιχνίδι, καθώς και τα χαρακτηριστικά που αυτό συνήθως έχει. Στο πλαίσιο αυτό αναλύονται διεξοδικά τα οφέλη του παιχνιδιού για τον άνθρωπο στους τομείς της φυσικής, πνευματικής, κοινωνικής και ψυχικής ανάπτυξής του, ενώ ταυτόχρονα δίνεται η ευκαιρία να γίνει ένας πρώτος διαχωρισμός ανάμεσα στην παιγνιοθεραπεία και στη χρήση του παιχνιδιού με σκοπό τη συμπεριληπτική εκπαίδευση.

Το επιχείρημα που χρησιμοποιείται κατ' αρχήν για το διαχωρισμό αυτό, είναι πως η παιγνιοθεραπεία, απευθυνόμενη στο παιδί με την όποια δυσκολία και βοηθώντας το να ανταπεξέλθει στις προσδοκίες του περιβάλλοντός του, πέραν του ότι βελτιώνει την ποιότητα ζωής του, δρα προς την εξομάλυνση των στοιχείων που κάνουν το εν λόγω παιδί να διαφέρει από τους συνομηλίκους του. Η χρήση του παιχνιδιού με σκοπό τη συμπεριληπτική εκπαίδευση, αντίθετα, απευθύνεται σε όλους τους μαθητές ανεξαιρέτως, και ως σκοπό έχει τη βελτίωση της δυναμικής της ομάδας, την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης και της αλληλεγγύης, και εν τέλει, την αποδοχή της διαφορετικότητας του κάθε παιδιού, είτε αυτή οφείλεται σε αναπηρία, είτε στη θρησκεία, τη φυλή, το φύλο, το σεξουαλικό προσανατολισμό ή το οικονομικό υπόβαθρο. Τέλος, καταδεικνύονται τα εμπόδια και οι προκλήσεις που δυσχεραίνουν το εγχείρημα της ένταξης του παιχνιδιού μέσα στη σχολική τάξη με σκοπό τη συμπερίληψη.

Λέξεις κλειδιά: συμπερίληψη, συμπεριληπτική εκπαίδευση, παιχνίδι, ανάπτυξη του παιδιού, αποδοχή της διαφορετικότητας

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

Μαρία Κολτσίδα & Αντώνης Λενακάκης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη: Η παρούσα εργασία έχει στόχο να παρουσιάσει και να συζητήσει τα σύγχρονα ερευνητικά παραδείγματα στην Ελλάδα και διεθνώς όσον αφορά τον ρόλο και τη σημασία της θεατροπαιδαγωγικής στην εκπαίδευση των μαθητών/τριών με αναπηρίες. Στο ίδιο πλαίσιο αναζητούνται καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις που αξιοποιούν πορίσματα από τη διδακτική των τεχνών και από τη συναφή έρευνα στο πεδίο, και επισημαίνουν τον απελευθερωτικό, ενταξιακό και δημιουργικό χαρακτήρα της τέχνης. Ειδικότερα, η συμμετοχή σε ένα θεατροπαιδαγωγικό εργαστήριο έχει αποδειχθεί πως συμβάλει στη βελτίωση της αυτοαντίληψης και της αυτοπεποίθησης των μαθητών/τριών με αναπηρίες καθώς και στην ενίσχυση των επικοινωνιακών και κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων τους. Πολυάριθμες, ακόμη, είναι οι έρευνες στη βιβλιογραφία οι οποίες έχουν καταδείξει τον συμπεριληπτικό χαρακτήρα της τέχνης του θεάτρου στην συνεκπαίδευση μαθητών/τριών με και χωρίς αναπηρίες, υπογραμμίζοντας τον πολυσήμαντο ρόλο του θεάτρου στην εκπαίδευση μαθητών/τριών με διαφορετικές αφετηρίες και βιογραφίες. Η παρούσα βιβλιογραφική έρευνα επικαιροποιεί, καταγράφει τις τάσεις και οργανώνει τα εν λόγω παραδείγματα στη βάση συγκεκριμένων αξόνων ως προς το θεωρητικό υπόβαθρο, τη στοχοθεσία και τη μεθοδολογία τους, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη συζήτηση για τη μορφοπαιδευτική αξία ενός καινοτόμου θεατροπαιδαγωγικού/πολύτεχνου προγράμματος στους συμμετέχοντες σ' αυτό.

Λέξεις κλειδιά: *δραματική τέχνη, θεατροπαιδαγωγική, κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες, επικοινωνιακές δεξιότητες, αναπηρίες*

ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Λάσχος Αποστόλης
Μουσικοθεραπευτής, Μουσικολόγος/Μουσικοπαιδαγωγός,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Περίληψη: Η μουσική αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής όλων. Υπάρχει μια έμφυτη ανταπόκριση ικανή να αγγίξει τον ψυχισμό κάθε ανθρώπου. Συντροφεύει τον άνθρωπο σε οποιαδήποτε κατάσταση και αν βρίσκεται, στις ευχάριστες και δυσάρεστες στιγμές του. Τι συμβαίνει όμως όταν η χρήση της πραγματοποιείται για θεραπευτικούς σκοπούς στο πλαίσιο συνεδριών Μουσικοθεραπείας; Έρευνες έχουν δείξει πως η Μουσικοθεραπεία συμβάλλει στη βελτίωση της ψυχοσωματικής κατάστασης του ανθρώπου ανεξάρτητα από την παθολογία του. Ο μουσικοθεραπευτής είναι σε θέση να ακούει με προσοχή αυτό που δεν μπορεί να ειπωθεί, αυτό που το άτομο εκφράζει με έναν μη λεκτικό τρόπο, και ν' ανταποκρίνεται σ' αυτό μουσικά. Μέσα από αυτή την διαδραστική γλωσσική σχέση, που με νόημα διαμορφώνεται κάθε στιγμή της συνεδρίας, ένα παιδί μπορεί να προχωρήσει σε αναμόρφωση εαυτού (Ψαλτοπούλου, 2015). Η Μουσικοθεραπεία αποτελεί κύρια θεραπευτική παρέμβαση (και όχι εναλλακτική), στην οποία πραγματοποιείται η χρήση της μουσικής με κατάλληλο και τεκμηριωμένο τρόπο από έναν εξειδικευμένο μουσικοθεραπευτή, ώστε να βοηθήσει το παιδί, τον έφηβο ή τον ενήλικα, μέσα σε μια θεραπευτική σχέση, να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής του (American Music Therapy Association, 2005). Ο Bruscia (1989) αναφέρει πως «η Μουσικοθεραπεία είναι επιστήμη, τέχνη και διαπροσωπική σχέση» και φυσικά απαιτούνται γνώσεις ψυχολογίας, ψυχοθεραπείας και μουσικής (Ψαλτοπούλου, 2016). Στις συνεδρίες μουσικοθεραπείας δεν τηρείται κάποιο συγκεκριμένο και σχεδιασμένο από πριν πρόγραμμα. Η διαδικασία προσαρμόζεται κάθε φορά σύμφωνα με τη συναισθηματική διάθεση και ψυχολογική φόρτιση των ατόμων εκείνη τη στιγμή, μέσω του μουσικού κλινικού αυτοσχεδιασμού. Στόχος, είναι να γίνει ο «τόπος» που το άτομο θα εκφράσει τα συναισθήματά του κάθε φορά και θα διοχετεύσει την έντασή του δημιουργικά, να ανακαλύψει και να έρθει σε επαφή με το υγιές του κομμάτι και τον δημιουργικό του εαυτό.

Λέξεις κλειδιά: μουσικοθεραπεία, επικοινωνία, ειδική αγωγή, αναπτυξιακές διαταραχές, αυτισμός

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ

Μαρία Κασσέρη
Κοινωνική Λειτουργός, MSc

Ερμίνα Κοντακίδου
Ψυχολόγος, MSc Κλινικής Ψυχολογίας και Ψυχοπαθολογίας

Περίληψη: Από τη σύλληψή του ο άνθρωπος περιβάλλεται από έναν υγρό κόσμο ήχων και κίνησης. Η πρώτη συμφωνία ζωής, η τακτική κίνηση της καρδιάς και των πνευμόνων της μητέρας και ο ίδιος σφυγμός του εμβρύου, μπορεί να αποτελέσει το πρότυπο για τις μετέπειτα χρήσεις του ήχου και τις ισχυρές συναισθηματικές αντιδράσεις, που διαμορφώνει αργότερα ως παιδί και ενήλικας απέναντι στα ηχητικά φαινόμενα (Ευδοκίμου – Παπαγεωργίου, 1999). Οι συναισθηματικές και σωματικές επιδράσεις της μουσικής είναι αδιαμφισβήτητες. Έρευνες καταδεικνύουν πως η μουσικοθεραπεία, χάρη στην ιδιότητάς της - της μη λεκτικής επικοινωνίας- αποτελεί ένα ισχυρό μέσο που μπορεί να εισχωρήσει στην «ψυχωτική» κατάσταση, με στόχο την αποτροπή διαταραχών, είτε την αναδιοργάνωση παλιών και την εξισορρόπηση μέσω ενός πιο αποδεκτού επιπέδου επικοινωνίας με το περιβάλλον (Παπαδόπουλος, 2006). Ένα πρότυπο μουσικοθεραπείας θα μας επιδείξει αναλυτικά τη λειτουργία της μουσικοθεραπείας σε αυτή την ειδική ομάδα. Η ερευνητική μέθοδος που επιλέχθηκε είναι η μελέτη περίπτωσης, ώστε να παρατηρηθούν, να διερευνηθούν και να αναλυθούν συστηματικά τα πολυσχιδή φαινόμενα που συνθέτουν τον κύκλο της μονάδας (Cohen, 1997). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε έξι διαδοχικές συναντήσεις. Ο τόπος συναντήσεων ήταν ο επαγγελματικός χώρος της μουσικοθεραπεύτριας στη Θεσσαλονίκη. Στην έρευνα πήραν μέρος η μουσικοθεραπεύτρια, το αυτιστικό παιδί και η ερευνήτρια. Η συλλογή δεδομένων έγινε με τη γραπτή καταγραφή παρατηρήσεων. Τέλος, θα παρουσιαστεί ένα ενδεικτικό σχέδιο μουσικοθεραπευτικής συνεδρίας- μαθήματος με δραστηριότητες παιγνιώδους μορφής στοχευμένες στον αυτισμό. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν την αποτελεσματική, ως ένα βαθμό, λειτουργία των μουσικών δραστηριοτήτων ως ψυχοθεραπευτικών μέσω βελτίωσης και ανάπτυξης, της απαραίτητης αυτοεκτίμησης, της μείωσης των αγγωτικών εξάρσεων και της πρόκλησης μυϊκής χαλάρωσης και ηρεμίας στην ζωή του αυτιστικού παιδιού. Ωστόσο, διαπιστώνεται η ανάγκη περαιτέρω έρευνας για την

πλήρη κατανόηση και αξιοποίηση της επίδρασης της μουσικοθεραπείας προς όφελος των αυτιστικών παιδιών (Bruscia, 2016).

Λέξεις κλειδιά: *αυτιστικό παιδί, μουσικοθεραπεία, μη λεκτική επικοινωνία*

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Σαπουντζάκης Κωνσταντίνος
Εκπαιδευτικός Π.Ε.18.12
Εισηγητής Ε.Κ.Δ.Α.Α., Εκπαιδευτής Ενηλίκων Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.,
ΕΠΑ.Α. Καστοριάς

Περίληψη: Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια αλλαγή πορείας των δασκάλων αλλά και των ερευνητών προς τις νέες τεχνολογίες για τη διδασκαλία των παιδιών τα οποία παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες. Η μεταστροφή αυτή οφείλεται στ' ότι αυτά τα παιδιά αδυνατούν να επωφεληθούν πλήρως από το παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα εξαιτίας των δυσκολιών που επηρεάζουν την ικανότητά τους να συμμετέχουν επαρκώς στην τυπική σχολική τάξη. Η καθολική εισροή των νέων τεχνολογιών δεν αποτελεί ξένο σώμα στην εκπαίδευση των παιδιών της ειδικής αγωγής. Έχει παρατηρηθεί, μέσα από τα ερευνητικά ευρήματα, ότι οι μαθητές είναι πολύ πιο πρόθυμοι να δεσμευτούν στο μαθησιακό τους έργο, να ελέγξουν την δουλειά τους και τέλος να προσφέρουν τις κατάλληλες διορθώσεις σε ένα επεξεργαστή λέξεων παρά να λειτουργήσουν αντ' αυτού με χειρόγραφες σημειώσεις. Ένα ακόμη αρκετά δημοφιλές μέσο τεχνολογίας στην ειδική αγωγή είναι τα εκπαιδευτικά λογισμικά (και ειδικότερα τα της λεκτικής επεξεργασίας). Γενικά η δυνατότητα της παροχής ενός πολυαισθητηριακού περιβάλλοντος με εναλλαγή εικόνων, κειμένων, φωτογραφιών, ήχων και γραφικών είναι ένα σημαντικότατο στοιχείο που ενισχύει την ενεργή μάθηση των παιδιών της ειδικής αγωγής. Ως εκ τούτου στην παρούσα εργασία θα μελετηθεί η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στα τμήματα ένταξης, η οργάνωση ενός αυτού με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και ο σχεδιασμός ενός εξατομικευμένου προγράμματος εντός ενός τμήματος ένταξης όπου θα δοθεί και ιδιαίτερη έμφαση στα πλεονεκτήματα της χρήσης των υπολογιστών στην εκπαίδευση των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες. Έτσι εν τέλει θα διαπιστωθεί ότι διά μέσω της τεχνολογίας παρέχεται στους μαθητές η δυνατότητα της αποτελεσματικής και ενεργής συμμετοχής στη μάθηση. Χρησιμοποιώντας εναλλακτικούς τρόπους προβολής των νεοαποκτηθεισών γνώσεων τους, νιώθουν ικανότεροι και αποτελεσματικότεροι και παράλληλα κινητοποιούνται, εξελίσσονται και το κυριότερο εκφράζουν ικανότητες που θα ήταν αδύνατο να εκφραστούν στην παραδοσιακή τάξη.

Λέξεις κλειδιά: *Τμήμα Ένταξης, Εξατομικευμένο Πρόγραμμα, Νέες Τεχνολογίες*

ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΒΑΡΟΥΣ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Νικόλαος Κόκκινος

**Αντιπρόεδρος Ένωσης Διαιτολόγων Διατροφολόγων Ελλάδος, ΠΚΜ, Ειδίκευση
στην Ασφάλεια και την Υγιεινή των Τροφίμων - Ε. Φ. Ε. Τ.**

Μαρία Μήτσιου

Διδάκτωρ ΑΠΘ (ΑΡΕ, ΡΤ, ΜSc, PhD)

Περίληψη: Ο επιπολασμός της παχυσαρκίας αυξάνεται τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες, φθάνοντας περίπου στο 10-35% των ενηλίκων στην Ευρώπη και στην Αμερική. Η παχυσαρκία συνδέεται με αυξημένο κίνδυνο καρδιαγγειακών παθήσεων, διαβήτη τύπου II, αρθρίτιδα και κάποιους τύπους καρκίνου επηρεάζοντας σημαντικά την ποιότητα διαβίωσης και μειώνοντας το μέσο προσδόκιμο ζωής. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αξιολόγηση των πρόσφατων συστάσεων από το 2000 έως 2017, σχετικά με τη διατροφή και την άσκηση για τον έλεγχο του σωματικού βάρους, καθώς και για το σχεδιασμό αποτελεσματικών προγραμμάτων απώλειας βάρους στα άτομα με αναπτυξιακές διαταραχές. Δυστυχώς, υπάρχουν ελάχιστα δεδομένα και κρίνεται σκόπιμη περαιτέρω μελέτη σε ερευνητικό επίπεδο. Η παχυσαρκία προκύπτει, ως συνέπεια της αυξημένης πρόσληψης ενέργειας, σε σχέση με την κατανάλωση, και την αποθήκευσή της στο σώμα κυρίως, με τη μορφή λίπους (ενεργειακό ισοζύγιο). Οι αυξήσεις στα ποσοστά της παχυσαρκίας αντανακλούν μια κατάσταση θετικού ισοζυγίου ενέργειας και η πρόληψη και αντιμετώπισή της, περιλαμβάνει τροποποίηση του ενεργειακού ισοζυγίου. Ο συνδυασμός άσκησης αντιστάσεων με αερόβια άσκηση έχει αποδειχθεί ότι επιφέρει τα βέλτιστα αποτελέσματα στην απώλεια λίπους και στην αύξηση της άλιπης μάζας. Οι αποτελεσματικές στρατηγικές θεραπείας εξακολουθούν να επικεντρώνονται σε προγράμματα διαίτας και άσκησης, προκειμένου να προσδιοριστούν οι πλέον αποτελεσματικές συστάσεις για τις επιθυμητές αλλαγές στο σωματικό βάρος. Η άσκηση συνδέεται με αύξηση της ενεργειακής δαπάνης, που προάγει επιθυμητές μεταβολές στη σύσταση του σώματος και στο σωματικό βάρος, σε συνδυασμό με μια ισορροπημένη διατροφή. Η άσκηση αντιστάσεων φαίνεται να παρουσιάζει μεγαλύτερα πλεονεκτήματα στη μείωση του ποσοστού σωματικού λίπους, καθώς και στη διατήρηση της άλιπης μάζας. Οι έρευνες μέχρι σήμερα έχουν δείξει ότι ο συνδυασμός

προγραμμάτων άσκησης και διαίτας μπορεί να προώθησει ευνοϊκότερες αλλαγές στη σύσταση του σώματος από ότι η διατροφή ή η σωματική άσκηση μεμονωμένα.

Λέξεις κλειδιά: *Αναπτυξιακές διαταραχές, διατροφή, έλεγχος βάρους, άσκηση*

**ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ - ΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ
ΑΣΚΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ: ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΟ ΚΑΙ
ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ –
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΣΚΛΗΡΥΝΣΗ ΚΑΤΑ ΠΛΑΚΑΣ (ΣΚΠ)
ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΣΥΝΙΣΤΩΣΩΝ**

Βασιλική Γαροπούλου
Καθηγήτρια Ειδ.Φυσικής Αγωγής M.Sc.'s., Ph.D., P.D./Πανεπ.Υπότροφος ΙΚΥ
Α' Παν/κή Νευρολογική Κλ. ΑΧΕΠΑ - Ιατρική Σχολή Α.Π.Θ.

Κωνσταντίνος Νώτας
Ιατρός Νευρολόγος/Υποψήφιος διδάκτορας
Α' Παν/κή Νευρολογική Κλ. ΑΧΕΠΑ - Ιατρική Σχολή Α.Π.Θ.

Αναστάσιος Ωρολογάς
Καθηγητής Νευρολογίας
Α' Παν/κή Νευρολογική Κλ. ΑΧΕΠΑ - Ιατρική Σχολή Α.Π.Θ.

Περίληψη: Η Σκλήρυνση Κατά Πλάκας (ΣΚΠ) ή Πολλαπλή Σκλήρυνση (ΠΣ), (multiple sclerosis - MS) είναι μια χρόνια αυτοάνοση φλεγμονώδης απομυελινωτική νόσος άγνωστης αιτιολογίας που χαρακτηρίζεται από την εκφύλιση του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος (ΚΝΣ) με συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων που προσβάλλονται από την ΠΣ να είναι νέοι 20-40 ετών και η συχνότητα εμφάνισης της στις γυναίκες να είναι τριπλάσια, σε σχέση με τους άνδρες (3.5/1). Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει μεγάλα βήματα προόδου στην θεραπευτική αντιμετώπιση της με αποτέλεσμα οι ασθενείς (2,5 εκατομμύρια διεθνώς και 12.000 στη χώρα μας) να έχουν σαφώς καλύτερη ποιότητα ζωής. Η ΠΣ εκδηλώνεται με ποικιλία συμπτωμάτων και λειτουργικών ελλειμμάτων, τα οποία καταλήγουν σε προοδευτική εξασθένηση και αναπηρία. Για την ορθή αντιμετώπιση της ΠΣ εκτός από τη γνώση και την αποδοχή της κατάστασης, σημαντικό παράγοντα βοήθειας για τους πάσχοντες αποτελούν τα οφέλη που απορρέουν από τη συμμετοχή τους σε κατάλληλα διαμορφωμένα προγράμματα αποκατάστασης - άσκησης θεραπευτικού τύπου. Σκοπός της παρούσας μεταδιδακτορικής έρευνας ήταν η εφαρμογή ενός ομαδοποιημένου, οργανωμένου και στοχευμένου θεραπευτικού προγράμματος άσκησης και κατ' επέκταση η επίδραση αυτού σε βιολογικές συνιστώσες ασθενών με ΠΣ. Τέλος είναι επιστημονικά αποδεκτό

πως εκτός της φαρμακολογικής αντιμετώπισης της νόσου , υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις πως η ασκησιοθεραπεία , πέρα από βελτίωση της φυ σικής λειτουργικής κατάστασης , μπορεί να μειώσει τις επικείμενες επιπλοκές της πάθησης και την εμφάνιση δευτεροπαθών καταστάσεων αν τα άτομα με ΠΣ παρακολουθούνται συστηματικά και με συνεργασία διεπιστημονικής ομάδας, έτσι ώστε να αναγνωρίζονται και να αντιμετωπίζονται εγκαίρως τα αναφερόμενα προβλήματα με εξίσου σημαντική επίδραση στην επίτευξη μεταβολών τόσο σε νευρικό όσο και μυϊκό επίπεδο , ακόμη και διατήρησης της νευροπλαστικότητας του εγκεφάλου που πλήττεται σε διαφορετικό βαθμό σε σχέση η με τον υγιή πληθυσμό . Ωστόσο, κάτι τέτοιο χρήζει περαιτέρω επιστημονικής διερεύνησης.

Λέξεις κλειδιά: νευρολογία, θεραπευτική άσκηση, πολλαπλή σκλήρυνση, αποκατάσταση

* Στο πλαίσιο της πράξης: «ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ/ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΩΝ» του Ε.Π «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», 2014-2020, η οποία υλοποιείται από το Ι.Κ.Υ. και συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το ελληνικό δημόσιο.

Θεματικός Άξονας:
Ειδική Αγωγή &
Σχεδιασμός Προγραμμάτων

**Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ
ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΥΤΟΑΝΤΙΛΗΨΗ**

**Θεογνωσία Σολδάτου
Ψυχολόγος, MScs
Sheffield University, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας**

Περίληψη: Στη βιβλιογραφία αναφέρεται ότι τα άτομα με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) παρουσιάζουν ελλείμματα στην ανάπτυξη Συναισθηματικής Νοημοσύνης (ΣΝ) καθώς και ότι δυσκολεύονται στο να προσδιορίσουν τον εαυτό τους, να ορίσουν τις αξίες τους και να δουν τον εαυτό τους σαν χρήσιμα μέλη της κοινωνίας. Αυτό συνδέεται με τη δυσκολία έκφρασης και αναγνώρισης συναισθημάτων και κατά προέκταση με προβλήματα στις κοινωνικές δεξιότητες. Σκοπός λοιπόν της παρούσας έρευνας ήταν ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός Προγράμματος ΣΝ για παιδιά με ΔΑΦ προκειμένου να αυξηθούν τα επίπεδα ΣΝ αλλά και αυτοαντίληψης ως απώτερο στόχο τη βελτίωση των κοινωνικών τους δεξιοτήτων. Στην έρευνα συμμετείχαν τέσσερα παιδιά με ΔΑΦ νοητικής ηλικίας 5 έως 10 ετών. Το Πρόγραμμα περιλάμβανε Αρχική Αξιολόγηση, Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Παρέμβασης και Τελική Αξιολόγηση. Για την αξιολόγηση κατασκευάστηκε ένα τεστ αντικειμενικής μέτρησης της ΣΝ αναφορικά με την ικανότητα των παιδιών να κατονομάζουν τα έξι βασικά συναισθήματα και να τα αναγνωρίζουν σε βιωματικό επίπεδο μέσω υποθετικών σεναρίων. Επιπλέον, κατασκευάστηκε ένα ερωτηματολόγιο ετεροαναφορών για τις μητέρες των συμμετεχόντων αναφορικά με τις αντιλήψεις τους για τη ΣΝ των παιδιών τους. Τέλος, για την αξιολόγηση των επιπέδων αυτοαντίληψης χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο Πώς Αντιλαμβάνομαι τον εαυτό μου (ΠΑΤΕΜ Ι). Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Παρέμβασης κινήθηκε σε τέσσερις άξονες. Στη σύνδεση συναισθημάτων με εκφράσεις προσώπου και σώματος, στη σύνδεση συναισθημάτων με πιθανές αιτίες, στη διαβάθμιση συναισθημάτων και στην αναγνώριση των συναισθημάτων των άλλων. Από τη σύγκριση των αποτελεσμάτων Αρχικής και Τελικής Αξιολόγησης προέκυψε ότι υπήρξε αύξηση των επιπέδων ΣΝ, το συναίσθημα της έκπληξης δεν αναγνωρίστηκε από όλα τα παιδιά, οι μητέρες παρατήρησαν βελτίωση στη ΣΝ των παιδιών τους και υπήρξε αύξηση των επιπέδων αυτοαντίληψης. Μελλοντικές προτάσεις αφορούν την επανάληψη

της Τελικής Αξιολόγησης μετά από κάποιες εβδομάδες για έλεγχο του μακροχρόνιου των αποτελεσμάτων, τη συμμετοχή μεγαλύτερου δείγματος καθώς και έλεγχο της κοινωνικής εγκυρότητας του Προγράμματος.

Λέξεις κλειδιά: *Συναισθηματική Νοημοσύνη, αυτοαντίληψη, ΔΑΦ, συναισθήματα, Αξιολόγηση, Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Παρέμβασης*

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ
ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ**

**Ναυσικά Αντωνιάδου
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής/ Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε.
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης**

Περίληψη: Το Νηπιαγωγείο έχει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών, καθώς βάσει της κείμενης νομοθεσίας είναι φορέας κοινωνικοποίησης και στους σκοπούς του συμπεριλαμβάνεται η κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Τα τελευταία χρόνια, έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των μαθητών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) που φοιτούν στο γενικό Νηπιαγωγείο, οι οποίοι συχνά χαρακτηρίζονται από δυσκολίες στις κοινωνικές τους αλληλεπιδράσεις (π.χ., δυσκολία στη χρήση μη λεκτικών συμπεριφορών, αποτυχία ανάπτυξης σχέσεων με συνομηλίκους, έλλειψη αυθόρμητης αναζήτησης μοιράσματος ενδιαφερόντων ή επιτευγμάτων, έλλειψη κοινωνικής ή συναισθηματικής αμοιβαιότητας). Εξαιτίας της ευελιξίας που προσφέρει το πρόγραμμα σπουδών του Νηπιαγωγείου, οι εκπαιδευτικοί προσχολικής αγωγής έχουν τη δυνατότητα να σχεδιάσουν εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων και ωφελούν όχι μόνο τους μαθητές με ΔΑΦ, αλλά το σύνολο της τάξης. Ο σχεδιασμός ξεκινάει από την αξιολόγηση των ικανοτήτων και αναγκών των μαθητών και στους μαθητές με ΔΑΦ αποσκοπεί στην αλλαγή της συμπεριφοράς μέσω προσεκτικά οργανωμένων, εποικοδομητικών αλληλεπιδράσεων με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Στην περίπτωση μαθητών χαμηλής λειτουργικότητας, προτεραιότητα δίνεται στην ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων, όπως η αναφορά στο πρόσωπο του άλλου, ενώ σε επόμενο επίπεδο ο εκπαιδευτικός στοχεύει στο μοίρασμα συναισθημάτων, την αυτορρύθμιση, τη συνεργασία και την προσαρμογή σε δυναμικό σύστημα. Κύρια χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων που απευθύνονται σε μαθητές με ΔΑΦ είναι ο καλός σχεδιασμός και η δόμηση, οι ξεκάθαροι κανόνες, η μοντελοποίηση, η διδασκαλία τρόπων ανταπόκρισης (π.χ., έναρξη-συνέχιση-τερματισμός παιχνιδιού), η ενίσχυση της θετικής συμπεριφοράς και η σταδιακή μείωση της ανεπιθύμητης. Σε κάθε περίπτωση, οι στόχοι και τα μέσα διδασκαλίας προσαρμόζονται στις ανάγκες του μαθητή και της ομάδας, ενώ ιδιαίτερα στα πρώτα

βήματα του σχεδιασμού και της υλοποίησης κρίνεται σημαντική η συνεργασία με τον εκπαιδευτικό ή σύμβουλο ειδικής αγωγής, καθώς και με την οικογένεια του μαθητή.

Λέξεις κλειδιά: *Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, Αυτισμός, Κοινωνικές δεξιότητες, Νηπιαγωγείο, Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα*

**Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΞΑΣΚΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΔΟΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ
ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΙΑΣ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

Γεωργία Παπατσιακμάκη Κωφίδου
Msc Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής / Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων
Mediterranean College

Περίληψη: Οι Εκτελεστικές Λειτουργίες (ΕΛ) ως πολυδιάστατη «δομή» σύνθετων γνωστικών διαδικασιών είναι υπεύθυνες για την εξέλιξη της εμπρόθετης και προσανατολισμένης προς ένα συγκεκριμένο στόχο συμπεριφοράς κάθε ατόμου. Υποστηρίζεται ότι οι ΕΛ ξεκινούν ως ενότητα και διαφοροποιούνται κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας, ενώ φτάνοντας στην ενήλικη ζωή διακρίνονται ως αυτόνομες 3 τουλάχιστον ΕΛ: η ανανέωση (η ικανότητα επικαιροποίησης και παρακολούθησης των αναπαραστάσεων στην εργαζόμενη μνήμη), η αναστολή (η ικανότητα σκόπιμης παρεμπόδισης κυρίαρχων ή αυτόματων αποκρίσεων, όποτε χρειάζεται) και η εναλλαγή (η ικανότητα μετατόπισης μπρος – πίσω μεταξύ πολλαπλών δράσεων, λειτουργιών ή νοητικών καταστάσεων). Οι ΕΛ εμπλέκονται σε κάθε εκδήλωση και συμπεριφορά του ατόμου, συνεπώς σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και στις μαθησιακές διαδικασίες. Στην παρούσα μελέτη περίπτωσης διερευνήθηκε η επίδραση από την εφαρμογή ενός εξατομικευμένου προγράμματος 5 συνεδριών εξάσκησης των ΕΛ με τη χρήση του λογισμικού ΕΠΤΕΛΩ στον τομέα της γλώσσας σε ένα κορίτσι 8 ετών, ελληνικής καταγωγής και τυπικής ανάπτυξης με ενδείξεις αδυναμιών στις ΕΛ. Πριν και μετά την εφαρμογή του προγράμματος εκτιμήθηκε το επίπεδο ικανοτήτων του κοριτσιού σε τομείς του προφορικού & γραπτού λόγου με τη χρήση του λογισμικού ΛΑΜΔΑ. Παρατηρήθηκε βελτίωση τόσο ως προς την ακρίβεια, όσο και ως προς την ταχύτητα επίδοσης σε διάφορους τομείς, αναφέροντας ενδεικτικά την αναγνώριση λέξεων, την ορθογραφία, τις λεκτικές αναλογίες, τη μνήμη εργασίας και τους μη λεκτικούς συλλογισμούς.

Λέξεις κλειδιά: *Εκτελεστικές Λειτουργίες, Γλώσσα, Επίδοση, Προφορικός λόγος, Γραπτός λόγος*

Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΪΚΑΡΟΣ ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

Κουρτίδου Σοφία

Φιλολόγος

Ειδικό Γυμνάσιο Κωφών και Βαρηκόων Θεσσαλονίκης

Περίληψη: Το έργο « Δαίδαλος και Ίκαρος στις μέρες μας » υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2016-2017 με συνεργασία δυο σχολείων ,του Ειδικού Γυμνασίου Κωφών και Βαρηκόων Θεσ/νίκης και του σχολείου ZákładníuměleckáškolaHabrmanova της Τσεχίας. Οι μαθητές του ελληνικού σχολείου ήταν κωφοί ,ηλικίας από 14-17 ετών και ανήκαν σε δυο διαφορετικές τάξεις (Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου).Στο άλλο σχολείο φοιτούσαν μαθητές της κανονικής εκπαίδευσης. Υλοποιήθηκε κατά τη διάρκεια μαθημάτων Γλώσσας και Αρχαίων Ελληνικών ως εναλλακτική μορφή διδασκαλίας και σε συνάφεια με το αναλυτικό πρόγραμμα. Γλώσσα του προγράμματος η γαλλική. Οι μαθητές ωστόσο έγραφαν στην ελληνική. Το θέμα επιλέχθηκε από το τσέχικο σχολείο ,θεωρήθηκε όμως πολύ εύστοχο και αξιοποιήσιμο παιδαγωγικά και από το δικό μας σχολείο, καθώς εντάσσεται μέσα στον ευρύ θεματικό άξονα των σχέσεων εφήβων και γονέων που απασχολεί διαχρονικά και συγχρονικά σε όλα τα μήκη και τα πλάτη τους νέους της ηλικίας αυτής. Ένας από τους κύριους στόχους ήταν να μπορέσουν οι μαθητές να στοχαστούν πάνω στη δική τους πραγματικότητα ως εφήβων, να εκφράσουν τα βιώματά τους ή και να τα εμπλουτίσουν με νέες αξίες κρίνοντας τις συμπεριφορές των προσώπων του μύθου. Αξιακός λοιπόν ο πρώτος στόχος. Ο δεύτερος ήταν παιδαγωγικός: να μάθουν να συνεργάζονται με άλλα σχολεία αποδεχόμενοι τη διαφορετικότητα τους , ενισχύοντας την αυτοεκτίμησή τους και προσφέροντας ισότιμα στη συνεργασία. Ο τρίτος ήταν τεχνολογικός, ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι ο υπολογιστής δεν είναι μόνο μέσο ψυχαγωγίας, αλλά και επικοινωνίας κι εκπαίδευσης που εκμηδενίζει τις αποστάσεις, να εξοικειωθούν με τη χρήση εργαλείων για την παρουσίαση των δράσεων τους και να έρθουν σε επαφή με την πλατφόρμα «eTwinning» ως διαδικτυακού μέσου δραστηριοποίησης με χρήση εργαλείων Web 2.0.Τελικά οι μαθητές έγιναν δημιουργοί, έμαθαν να χρησιμοποιούν εργαλεία web-2,χρησιμοποίησαν τη γλώσσα σε περιβάλλον χρηστικό και ωφελήθηκαν κοινωνικά και πολιτισμικά από την επικοινωνία με το ξένο σχολείο. Το έργο βραβεύτηκε με την εθνική ετικέτα ποιότητας του e-twinning.

Λέξεις-κλειδιά: *Ειδική Αγωγή, κωφοί, έφηβοι, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας*

ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ

Ευγενία Δ. Παγώνη, MSc, PhD(c)

Φιλολόγος Ειδικής Αγωγής

Περίληψη: Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια μετακίνηση ενός σημαντικού αριθμού παιδιών με αυτισμό από απομονωμένα και ειδικά περιβάλλοντα προς τη γενική εκπαίδευση, προκειμένου να αποκτήσουν το αίσθημα του ανήκειν (Avramidis et al, 2000). Τα αποτελέσματα, για τους μαθητές αυτούς, έδειξαν αύξηση της αυτοπεποίθησής τους και αίσθημα αποδοχής από τους συνομήλικούς τους (Horne & Timmons, 2009), ενώ, στους δασκάλους και τους καθηγητές, εμφανίστηκε μεγαλύτερη ποιότητα στη διδασκαλία τους και περισσότερη αποτελεσματικότητα στην εφαρμογή των πρακτικών τους (Ryan, 2009). Συνεπώς, η μέθοδος της συμπερίληψης βοηθάει τα παιδιά με ειδικές ανάγκες γενικά και αυτισμό ειδικότερα, να συμμετάσχουν και να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία και, ταυτόχρονα, να εξελίξουν τις ακαδημαϊκές και κοινωνικές δεξιότητές τους.

Λέξεις κλειδιά: αυτισμός, συμπερίληψη, αυτοπεποίθηση, ακαδημαϊκές δεξιότητες, κοινωνικές δεξιότητες

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΔΟΥ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Μπέλλα Σταυρούλα
MSc Λογοθεραπεύτρια
Πανελλήνιας Σχολής Συνοδών Παράλληλης Στήριξης
Κέντρα Ειδικών Θεραπειών Άρθρωσις

Περίληψη: Παράλληλη Στήριξη χρειάζονται όλοι οι μαθητές που για ολόκληρη ή ορισμένη χρονική περίοδο της σχολικής τους ζωής εμφανίζουν σημαντικές μαθησιακές δυσκολίες που οφείλονται σε αισθητηριακές, νοητικές ή γνωστικές δυσλειτουργίες, αναπτυξιακά προβλήματα, ψυχικές και νευροψυχικές διαταραχές οι οποίες, επηρεάζουν τη διαδικασία της σχολικής προσαρμογής και της μάθησης. Οι μαθητές αυτοί έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ο Συνοδός Παράλληλης Στήριξης συνοδεύει και υποστηρίζει τους μαθητές στη σχολική τάξη λειτουργώντας παράλληλα με τον εκπαιδευτικό της τάξης. Σε κάθε μαθητή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αντιστοιχεί ένας συνοδός, ο οποίος τον υποστηρίζει στη μαθησιακή διαδικασία σε όλη τη διάρκεια των μαθημάτων του, χωρίς να παρεμβαίνει στο έργο του εκπαιδευτικού. Στην παράλληλη στήριξη ο μαθητής παραμένει όλες τις ώρες μέσα στην τάξη του και δέχεται βοήθεια από τον συνοδό παράλληλης στήριξης μέσα στην ίδια τάξη με τα υπόλοιπα παιδιά και παράλληλα με το μάθημα που κάνει ο εκπαιδευτικός. Ο Συνοδός Παράλληλης Στήριξης τροποποιεί την ύλη των μαθημάτων ανάλογα με τις δυνατότητες του παιδιού, αναθέτει λιγότερες ασκήσεις και επιβλέπει συνεχώς τον μαθητή. Σε συνεργασία και συνεννόηση με τον εκπαιδευτικό φροντίζουν να υποστηρίξουν και να ενισχύουν την εικόνα του παιδιού μέσα στην τάξη, έτσι ώστε να γίνει ομαλά η ενσωμάτωση του στη σχολική κοινότητα. Στην παράλληλη στήριξη ο μαθητής παραμένει όλες τις ώρες μέσα στην τάξη του και δέχεται βοήθεια από τον συνοδό παράλληλης στήριξης μέσα στην ίδια τάξη με τα υπόλοιπα παιδιά και παράλληλα με το μάθημα που κάνει ο εκπαιδευτικός. Η παράλληλη στήριξη ενημερώνει τη δασκάλα της τάξης για τις αλλαγές- τροποποιήσεις που θα κάνει με στόχο τη διατήρηση μιας ομοιογένειας στη διδασκαλία των μαθημάτων. Η παράλληλη στήριξη για να είναι αποτελεσματική θα πρέπει να έχει επαρκή γνώση και εμπειρία στη διαχείριση της συμπεριφοράς, εμπειρία στη συναναστροφή με παιδιά με δυσκολίες, ικανότητα να ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση μεταξύ συνομηλίκων και το παιχνίδι, να διακρίνει τη στιγμή που το παιδί μπορεί να λειτουργήσει ανεξάρτητο και να ολοκληρώσει τη δραστηριότητα ή τη στιγμή που χρειάζεται πλαισίωση

Λέξεις κλειδιά: παράλληλη στήριξη, ειδική αγωγή, εκπαίδευση

Θεματικός Άξονας:
Κοινωνικο-συναισθηματική Ανάπτυξη
& Συμβουλευτικές Παρεμβάσεις

**ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΤΥΠΙΚΑ
ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ
ΤΟΥΣ**

Δάνδη Ευγενία
Ψυχολόγος, Υπ. Διδάκτωρ ψυχολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γκαντίνας Θεόδωρος
Ψυχολόγος
Derby University, Kings College

Περίληψη: Τα τελευταία χρόνια έχει κατοχυρωθεί νομικά σε πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, με τον περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο του 1999 (113 (I)/1999), η ένταξη των μαθητών με ειδικές μαθησιακές ανάγκες σε σχολεία όπου φοιτούν μαθητές τυπικής ανάπτυξης. Η παρούσα ανάλυση αποτελεί επισκόπηση των ερευνών που εξετάζουν τις στάσεις των εκπαιδευτικών προς την ενσωμάτωση παιδιών με ειδικές ανάγκες και τους παράγοντες που επηρεάζουν τις στάσεις αυτές. Τα ευρήματα υποδεικνύουν πως οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να είναι περισσότερο θετικοί όταν οι ειδικές μαθησιακές ανάγκες αφορούν σε ήπια νοητική υστέρηση και κινητικά προβλήματα και περισσότερο αρνητικοί όταν αυτές αφορούν σε βαριά νοητική υστέρηση, προβλήματα όρασης/ακοής ή διαγνώσεις που κυμαίνονται στο φάσμα του αυτισμού. Εντούτοις, παρά τη θετική στάση που υιοθετούν ορισμένοι εκπαιδευτικοί, πολλοί δεν δηλώνουν έτοιμοι να ενσωματώσουν μαθητές με ειδικές μαθησιακές ανάγκες στην τάξη και όσοι τελικά βρεθούν αντιμέτωποι με έναν ιδιαίτερο μαθητή, μπορεί να βιώσουν έντονο αίσθημα ανεπάρκειας και μειωμένης αυτό – αποτελεσματικότητας. Ένας σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας που συστηματικά συσχετίζεται με τις στάσεις των εκπαιδευτικών, αποτελεί η εκπαίδευσή τους. Πιο συγκεκριμένα, όσο περισσότερη εκπαίδευση και πρακτική εμπειρία σε θέματα που αφορούν παιδιά με ειδικές ανάγκες έχουν οι εκπαιδευτικοί, τόσο θετικότερες είναι και οι στάσεις τους προς την ενσωμάτωση. Συνεπώς, ειδικό βάρος πρέπει να δοθεί στη σωστή και ολοκληρωμένη εκπαίδευση τους σε θέματα ειδικής αγωγής και κυρίως στην πρακτική τους εξάσκηση με παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες.

Λέξεις κλειδιά: *Ειδικές Μαθησιακές Ανάγκες, Ενσωμάτωση, Στάσεις Εκπαιδευτικών*

INCLUSION OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATION NEEDS IN “NORMAL” SCHOOLS AND TEACHERS’ ATTITUDE TOWARD THEIR INTEGRATION

Dandi Eugenia
Psychologist, PhD Candidate
Aristotle University of Thessaloniki

GantinasTheodoros
Psychologist
Derby University, Kings College

Abstract: In the past few years, inclusion of children with special education needs in “normal” schools has been implemented by law in many countries including Greece (law on education and training of 1999 (113 (I)/1999)). The present analysis is an overview of the research concerning teachers’ attitude towards the integration of children with special education needs in “normal” schools and the factors that affect these attitudes. Findings indicate that teachers appear to be more positive toward integration of children diagnosed with mild intellectual disability and motor dysfunction problems, but less positive to children with severe intellectual disability, visual or hearing deficits and diagnosis within autism spectrum disorder. Despite the fact that the majority of teachers have a positive attitude towards inclusive education, many of them do not feel adequately prepared and the presence of a special need student in their class may lead to low sense of self-efficacy. Teachers’ level of education is a significant predictive variable correlated with their attitude. More specifically, higher education and practical activity lead to a more positive attitude towards integration. Consequently, attention must be given in teachers’ training programs concerning special education and in their practical experience with special education needs children.

Key words: *Special Education Needs, Integration, Educators’ Attitudes*

ΟΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΥΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΕ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΟΥΣ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Μαρία Τσιούχα
Παιδαγωγός Δημοτικής Εκπαίδευσης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη: Οι αρνητικές στάσεις των μαθητών τυπικής ανάπτυξης απέναντι σε συνομηλίκους με αναπηρία συχνά αποτελούν εμπόδιο στην ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη των δεύτερων, καθώς και στην επιτυχία της ενταξιακής εκπαίδευσης. Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να αποκτηθεί μια ευρεία εικόνα των στάσεων των παιδιών τυπικής ανάπτυξης απέναντι σε συνομηλίκους με αναπηρία και να εξεταστεί η επίδραση μεταβλητών, όπως το φύλο, η τάξη φοίτησης, η επαφή με άτομα με αναπηρίες και ο τύπος αναπηρίας, στη διαμόρφωση των στάσεων, ώστε τα αποτελέσματα να αξιοποιηθούν από παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ενταξιακής εκπαίδευσης. Έγινε χρήση ποσοτικών μεθόδων συλλογής και ανάλυσης δεδομένων. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο Chedoke-McMaster Attitudes Towards Children with Handicap (CATCH) (Rosenbaum, Armstrong & King, 1986), το οποίο εξετάζει ταυτόχρονα τη συναισθηματική, συμπεριφορική και γνωστική διάσταση των στάσεων. Το δείγμα συλλέχθηκε με δειγματοληψία ευκολίας και το αποτέλεσαν 242 μαθητές τυπικής ανάπτυξης από τέσσερα δημοτικά σχολεία μιας ελληνικής πόλης που παρακολουθούσαν από την δ' έως την στ' τάξη. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με το SPSS, έκδοση 23. Χρησιμοποιήθηκε περιγραφική στατιστική για την καταγραφή των συχνοτήτων των δημογραφικών χαρακτηριστικών, ενώ αξιοποιήθηκαν τα εργαλεία t-test και ANOVA για τη σύγκριση των μέσων όρων, ώστε να ανιχνευθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές στο συνολικό σκορ, στο σκορ κάθε διάστασης των στάσεων, καθώς και στο σκορ κάθε στοιχείου του ερωτηματολογίου, σε σχέση με τις εξεταζόμενες μεταβλητές. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι στάσεις ήταν θετικές. Τα κορίτσια και όσοι ήταν εξοικειωμένοι με άτομα με αναπηρία είχαν πιο θετικές στάσεις. Οι μαθητές δ' δημοτικού είχαν λιγότερο θετικές στάσεις σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους μαθητές. Ακόμη, οι μαθητές που ανέφεραν ότι γνώριζαν κάποιον με σωματική αναπηρία, σύνδρομο Down και τύφλωση εξέφρασαν θετικές στάσεις. Τα αποτελέσματα διαφοροποιήθηκαν και σε σχέση με το σχολείο, πράγμα μη αναμενόμενο, καθώς όλα ήταν ενταξιακά. Ανιχνεύθηκαν, επίσης, κάποιες

στερεοτυπικές αντιλήψεις προς τα άτομα με αναπηρία. Τέλος, τα αποτελέσματα δεν είναι γενικεύσιμα στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού λόγω της τεχνικής δειγματοληψίας, ωστόσο, επιβεβαιώνουν τα ευρήματα αρκετών μελετών. Απαιτείται διεξοδικότερη έρευνα με συμπληρωματικές μεθόδους για τον εντοπισμό της σχέσης ανάμεσα στις εκφρασμένες στάσεις και τη συμπεριφορά.

Λέξεις κλειδιά: *στάσεις, αναπηρία, ενταξιακή εκπαίδευση, μαθητές τυπικής ανάπτυξης*

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ναυσικά Αντωνιάδου
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής/ Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε.
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Περίληψη: Η σχολική βία και η επιθετικότητα έχουν λάβει εκτεταμένο ερευνητικό ενδιαφέρον κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, καθώς έχουν γίνει αντιληπτές οι βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις τους στο άτομο, στην τάξη, στη σχολική κοινότητα και στην ευρύτερη κοινωνία. Οι μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΕΕΑ) είναι πιθανότερο να συμμετάσχουν σε περιστατικά εκφοβισμού συγκριτικά με τους τυπικά αναπτυσσόμενους ομολόγους τους, καθώς έχουν χαρακτηριστικά που τους ξεχωρίζουν από την ομάδα, συχνά αδυνατούν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους, έχουν μειωμένη κοινωνική υποστήριξη και αντιδρούν με τρόπο που προκαλεί τον θύτη. Συγκεκριμένα, οι μαθητές που φοιτούν στο γενικό σχολείο στα πλαίσια της συνεκπαίδευσης (μαθησιακές δυσκολίες, αισθητηριακές αναπηρίες, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές), δέχονται συχνά εκφοβισμό, ενώ ενδέχεται να υιοθετήσουν και οι ίδιοι το ρόλο το θύτη. Οι δράσεις πρόληψης και παρέμβασης θα πρέπει να ακολουθούν την ολιστική-συστημική προσέγγιση και σε αυτές απαιτείται η συμμετοχή του σχολείου, της οικογένειας αλλά και της ευρύτερης κοινότητας. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να κάνουν οργανωμένες και συστηματικές παρεμβάσεις σε επίπεδο τάξης (π.χ., δραστηριότητες μέσω του αναλυτικού προγράμματος, προγράμματα συναισθηματικής αγωγής), οι οποίες αφενός θα αποσκοπούν στην ομάδα των ομολόγων (εκπαίδευση αποδοκμασίας, υποστήριξη θυμάτων), αλλά και στο ίδιο το άτομο. Οι ατομικές παρεμβάσεις, ανάλογα με τις ανάγκες και ιδιαιτερότητες του μαθητή, απευθύνονται προς τους θύτες (ανάπτυξη ενσυναίσθησης, διαχείριση θυμού, αυτοέλεγχος, επίγνωση κυρώσεων), αλλά και στα θύματα (ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων όπως η διεκδικητική συμπεριφορά και η επίλυση συγκρούσεων). Σύμφωνα με αποτελέσματα ερευνών, οι γνώσεις και οι πεποιθήσεις του εκπαιδευτικού για το φαινόμενο του εκφοβισμού και της θυματοποίησης, η επίγνωση του για τη συχνότητα εμφάνισης των περιστατικών, η

δέσμευση του στην εφαρμογή των προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης καθώς και η συναισθηματική του εμπλοκή, αποτελούν ουσιώδη στοιχεία στην επιτυχία τους.

Λέξεις κλειδιά: *Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, Εκφοβισμός, Θυματοποίηση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Πρόληψη, Αντιμετώπιση*

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ

Στέλλα Τριανταφύλλου
Φιλολόγος BSc, Ειδική Παιδαγωγός Med
Διδακτορική Φοιτήτρια Ειδικής Εκπαίδευσης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Περίληψη: Η εκδήλωση συμπεριφορικών προβλημάτων στην τάξη επιφέρει σοβαρές δυσχέρειες στην εύρυθμη διεξαγωγή του μαθήματος. Παράλληλα, αλλοιώνονται οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών, αλλά και μεταξύ εκπαιδευτικού-μαθητή. Ο εκπαιδευτικός καλείται να αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αποτίμηση των στρατηγικών που μπορεί να εφαρμόσει ο εκπαιδευτικός για τη διαχείριση των παιδιών με συμπεριφορικά προβλήματα. Η διαχείριση της συμπεριφοράς καθίσταται αποτελεσματική όταν επίκεντρο αποτελούν τα βασικά προβλήματα ή οι δυσκολίες του παιδιού, όπως η διασπαστική και προκλητική του συμπεριφορά. Οι στόχοι που επιδιώκονται είναι η ενίσχυση των επιθυμητών μορφών συμπεριφοράς, η μείωση ή εξάλειψη των δυσλειτουργικών και η ανάπτυξη νέων, λειτουργικών μορφών. Ειδικότερα, οι συμπεριφορικές τεχνικές στοχεύουν στην αύξηση των θετικών μορφών συμπεριφοράς μέσω ενισχυτών (reinforcers). Για τη μείωση των αρνητικών μορφών χρησιμοποιούνται η τεχνική της απόσβεσης, η τιμωρία, με κυριότερες μορφές τηναφαίρεση προνομίων και τη διακοπή των θετικών ενισχύσεων, η υπερδιόρθωση και η προσωρινή απομάκρυνση. Για την εκμάθηση συμπεριφορών που δεν υπάρχουν στο ρεπερτόριο του παιδιού μπορεί να χρησιμοποιηθεί η σταδιακή διαμόρφωση της συμπεριφοράς (shaping), η παροχή τμηματικής βοήθειας (prompting) και η μίμηση ενός πρότυπου (modeling). Πρόσθετες τεχνικές αποτελούν η σύναψη ενός συμβολαίου τιμής ή υποχρεώσεων (contingency contract) και το παιχνίδι ρόλων. Η εκμάθηση δεξιοτήτων αυτοδιαχείρισης είναι εξίσου σημαντική για να μπορεί το παιδί μέσα στη σχολική τάξη να ρυθμίζει τις πράξεις του χωρίς την καθοδήγηση άλλων ατόμων. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι πολύ σημαντικός διότι αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους αρωγούς στη διαχείριση των προβλημάτων συμπεριφοράς. Με κατάλληλες στρατηγικές μπορούν τόσο να προληφθούν ενδεχόμενα προβλήματα

συμπεριφοράς στην τάξη, όσο και να αντιμετωπιστούν σε περίπτωση που αυτά εκδηλωθούν.

Λέξεις κλειδιά: συμπεριφορικά προβλήματα, τεχνικές διαχείρισης, σχολική τάξη

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΜΕΑ ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Στυλιανός Σούρλας
Δικηγόρος, Πτυχιούχος Θεολογίας
MSc Ιατρικό Δίκαιο, Ευθανασία και Βιοηθική Ιατρικής ΑΠΘ

Μαρία Μήτσιου
Διδάκτωρ ΑΠΘ (ΑΡΕ, ΡΤ, ΜSc, PhD)

Περίληψη: Τα Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ) ένεκα της ιδιαιτερότητάς τους αντιμετωπίζονται ως ξεχωριστή-ιδιαίτερη κατηγορία πολιτών από το κράτος δικαίου-ισότητας. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι, έπειτα από βιβλιογραφική ανασκόπηση και αναζήτηση αρθρογραφίας μέσω διαφόρων βάσεων αναζήτησης, να παρατεθούν τα Συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα των ΑΜΕΑ, έναντι του κράτους δικαίου και ισότητας, λαμβανομένου πάντοτε υπόψιν της διαφορετικότητας αλλά και την διάκριση με την οποία ο νομοθέτης πρέπει κάθε φορά να θεσμοθετεί και να νομοθετεί. Μία νομοθέτηση, η οποία δεν μπορεί να μη λάβει υπόψιν της την παγκόσμια νομοθεσία και αντιμετώπιση των ΑΜΕΑ, η οποία τίνει και στοχεύει να απαλύνει τον συναισθηματικό κόσμο αυτών των ανθρώπων με προνόμια έναντι του κράτους με τα οποία θα αντισταθμιστεί η ελλείπουσα δυνατότητά τους για συμμετοχή στην κρατική λειτουργία, ούτως ώστε η ομαλή κοινωνικοποίησή τους να είναι ο απόλυτος στόχος. Σύμφωνα με στατιστικές μελέτες έχει παρατηρηθεί, ότι τα άτομα αυτά με το δικαίωμα στην εργασία δύνανται να αντιμετωπίσουν δυναμικά την ιδιαιτερότητά τους εμποδίζοντας τοιούτοτρόπως την περιθωριοποίησή τους, η οποία σε κάθε περίπτωση θα απέβαινε εις βάρος και των ΑΜΕΑ, αλλά και του κρατικού τομέα, καθότι αφενός τα ΑΜΕΑ θα στερούνταν της δυνατότητας να νιώσουν χρήσιμοι και ωφέλιμοι και παραγωγικοί και αφετέρου, το κράτος θα στερούνταν των ιδιαίτερων ικανοτήτων αυτών των ατόμων, αλλά και της δυνατότητάς του να καταδείξει και να εκδηλώσει το κοινωνικό και στοργικό του πρόσωπο αλληλεγγύης. Από τα παραπάνω δεδομένα συνάγεται, ότι ο κρατικός μηχανισμός οφείλει να στέκεται αρωγός και συνοδοιπόρος και όχι απέναντι σε αυτά τα άτομα τα οποία δύνανται και μπορούν να φανούν χρήσιμοι στην κοινωνία όχι μόνο με την προσφορά τους στην εργασία αλλά και με το ψυχικό παράδειγμα δύναμης και θάρρους αλλά και ελπίδας.

Λέξεις κλειδιά: ΑΜΕΑ, κράτος δικαίου, Νομοθεσία, κοινωνικοποίηση

Θεματικός Άξονας:
Συνεργασία Σχολείου - Οικογένειας &
Συμβουλευτική

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ: Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Κιζιρίδου Γεωργία

Εξελικτική - Σχολική Ψυχολόγος, MSc

Mediterranean College of Thessaloniki

Περίληψη: Η Σχολική Ψυχολογία είναι ο τομέας της εφαρμοσμένης ψυχολογίας που έχει ως ομάδα στόχο τους μαθητές, τους γονείς, αλλά και τους εκπαιδευτικούς σε σχολικά πλαίσια (NASP, 2010). Στην συγκεκριμένη παρουσίαση στόχος είναι να αναδειχθεί ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου στους φορείς Ειδικής Αγωγής (ΣΜΕΑΕ, ΚΕΔΔΥ, ΕΔΕΑΥ) στην Ελλάδα. Θα παρουσιαστούν καλές πρακτικές από την εκπαιδευτική πράξη, λαμβάνοντας υπόψη τα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα περί προώθησης της συμπερίληψης των μαθητών, αλλά και την αναγκαιότητα περί διεπιστημονικής συνεργασίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Τέλος, θα παρουσιαστούν απόψεις και στάσεις των μαθητών, των γονέων, των εκπαιδευτικών και των διευθυντών σχολικών μονάδων ύστερα από λήψη βοήθειας από σχολικό ψυχολόγο κατά το εκπαιδευτικό έτος.

Λέξεις κλειδιά: *σχολικός ψυχολόγος, διεπιστημονική συνεργασία, σύνδεση σχολείου – οικογένειας*

**ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ Η΄/ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

Βάσιου Αικατερίνη
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Σχολικής ψυχολογίας και Συμβουλευτικής
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Περδίκη Ευγενία
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΠΤΔΕ
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Περίληψη: Όλοι οι γονείς επιθυμούν να κάνουν γερά παιδιά. Η γέννηση ενός παιδιού με αναπηρία προκαλεί σοκ στους γονείς και στα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας, που βιώνουν τραύμα, θλίψη, ενοχή, επιθετικότητα, απόρριψη, άγχος και πίεση, ακόμη και δολοφονικές ή/και αυτοκτονικές τάσεις (Obi, 1998; Cantwell-Barti, 2009; Kaur, 2010). Η οικογένεια αποτελεί ένα σύστημα, στο οποίο κάθε μέλος επηρεάζει τα υπόλοιπα και επηρεάζεται από αυτά (Okeke, 2001). Δεδομένου ότι ένα παιδί με ειδικές ανάγκες μέσα στην οικογένεια απαιτεί χρόνο, ενέργεια και χρήματα, συχνά αναφέρονται συζυγικά προβλήματα, καθώς και διαφωνίες μεταξύ των γονιών για το τι πρέπει να κάνουν για το παιδί τους (Heller, 2012). Επίσης, πολλές φορές διατυπώνονται παράπονα από τους γονείς, τόσο για το παιδί τους, όπως για παράδειγμα ότι δεν έχει καλές επιδόσεις στο σχολείο και ότι στιγματίζεται κοινωνικά όσο και για τους ίδιους, για τις χαμένες ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη και για τις δυσμενείς συνέπειες σε κάθε πτυχή της ζωής τους, με κυριότερη την κοινωνική απομόνωση εξαιτίας της αναπηρίας του παιδιού τους (Cantwell-Barti, 2009). Επομένως, οι γονείς και οι οικογένειες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες χρειάζονται συμβουλευτική υποστήριξη τόσο για την αποτελεσματική διαχείριση του αναπήρου παιδιού (Ali, 2012), όσο και για τη δική τους ψυχική υγεία (Obi, 1998). Στην εισήγηση θα παρουσιαστούν προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι οικογένειες παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία, καθώς και προγράμματα συμβουλευτικής παρέμβασης που εφαρμόζονται σε διεθνές επίπεδο για την υποστήριξή τους. Τέλος, θα προταθεί συμβουλευτικό πρόγραμμα παρέμβασης από τις εισηγήτριες.

Λέξεις κλειδιά: ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αναπηρία, συμβουλευτική, οικογένεια

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Πηνελόπη Παπαστάμου
Ειδική Παιδαγωγός

Αθανάσιος Παπαστάμου
Μηχανολόγος MSc, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής

Περίληψη: Η ποιότητα ζωής και η βελτίωση αυτής είναι ένα ζήτημα που απασχολεί καθημερινά το σύνολο του πληθυσμού. Η πλειονότητα των ανθρώπων προσπαθούν να αυξήσουν τις οικονομικές τους απολαβές, να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσής τους, την εργασία τους, αλλά και να διατηρήσουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο στην υγεία τους. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί ο τρόπος ζωής, μέσω του κοινωνικοοικονομικού πλαισίου, καθώς και ο βαθμός ικανοποίησης από την ποιότητα ζωής μιας οικογένειας παιδιού με αυτισμό. Δόθηκε σε γονείς που είχαν παιδιά με αυτισμό, ερωτηματολόγιο με τρία ερευνητικά ερωτήματα. Όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με το επίπεδο στο οποίο βρίσκονται οι ενδοοικογενειακές σχέσεις μιας οικογένειας παιδιού με αυτισμό παρατηρείται μεγάλος βαθμός ικανοποίησης. Για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα αναφορικά με τις κοινωνικές σχέσεις των μελών της οικογένειας με άλλα μέλη παρατηρείται μια ουδετερότητα στο ποσοστό των απαντήσεων που τείνει προς τη δυσαρέσκεια. Δηλαδή, όσον αφορά τους εξωτερικούς παράγοντες και τη βοήθεια που παρέχουν αυτοί στην οικογένεια και στο παιδί με αναπηρία η οικογένεια παρουσιάζει μια αρνητική στάση και μια απογοήτευση καθώς είναι ελάχιστη η βοήθεια που δέχεται. Στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα κύριο θέμα αποτελεί η παροχή υπηρεσιών και αυτό απαρτίζεται από την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και την ασφάλεια. Το ενδιαφέρον της οικογένειας αποτυπώνεται στις περισσότερες απαντήσεις και για όλους τους τομείς της ζωής των ατόμων που την απαρτίζουν και ιδιαίτερα του παιδιού με αναπηρία. Άξιο αναφοράς, οι καλές σχέσεις που διατηρεί η οικογένεια με όσους παρέχουν υπηρεσίες και υποστήριξη στα μέλη της οικογένειας με αναπηρία, έτσι ώστε να υπάρξει σωστή διαχείριση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, ίσα δικαιώματα, ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση, την υγεία, τη ζωή γενικά.

Λέξεις-κλειδιά: Ειδική Αγωγή, ποιότητα ζωής, ΑμεΑ, αυτισμός, οικογένεια

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Γιώργος Ιατρού
Σύμβουλος Ψυχικής Υγείας, Msc, PhDc Ιατρικής, Κέντρο Αποκατάστασης,
Κοινωνικής Στήριξης και Ειδικής Αγωγής ΑΜΕΑ “Ο Σωτήρ”

Ζωή Βαενά
Σύμβουλος Ψυχικής Υγείας, Msc, Κέντρο Αποκατάστασης, Κοινωνικής Στήριξης
και Ειδικής Αγωγής ΑΜΕΑ “Ο Σωτήρ”

Περίληψη: Ο όρος “ενσυναίσθηση” αναφέρεται στην ικανότητα του ανθρώπου να καταλαβαίνει το εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς του άλλου με ακρίβεια και με τα συναισθηματικά και νοητικά στοιχεία που εμπεριέχονται, χωρίς όμως ταυτόχρονα να χάνει την ιδιότητά του. Είναι η ικανότητα του να μπαίνει “στα παπούτσια του άλλου”, να θεωρείς μία κατάσταση από την οπτική θέα κάποιου άλλου και να αποκτάς μεγαλύτερη κατανόηση μέσα από τις αντιλήψεις του. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία οι γονείς των παιδιών με αναπηρίες και κυρίως με αυτισμό, παρουσιάζουν σημαντικές δυσκολίες στην επίδειξη ενσυναίσθησης, κυρίως γνωστικής και κοινωνικής ενσυναίσθησης. Σκοπός της έρευνας, είναι η εκτίμηση της ενσυναίσθησης των γονέων ατόμων αυτισμό. Μιας και η ενσυναίσθηση αποτελεί σημαντικό κομμάτι κοινωνικών δεξιοτήτων και διαχείρισης συναισθημάτων των ατόμων με αναπηρία, η ανάπτυξη της ενσυναίσθησης τόσο εκ μέρους των γονέων όσο και κατ’ επέκταση των παιδιών με αυτισμό θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική. Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήσαμε το ερωτηματολόγιο ενσυναίσθησης Toronto Empathy Questionnaire (TEQ) (Spreng, Mckinnon, Mar και Levine 2009). Πρόκειται για ένα σύντομο εργαλείο μέτρησης της ενσυναίσθησης που αποτελείται από 16 ερωτήσεις. Το δείγμα μας αποτελείται από 33 γονείς, 23 γυναίκες και 10 άντρες, με μέσο όρο ηλικίας 44.4 έτη και τυπική απόκλιση 7.6. 16 από τους γονείς έχουν παιδιά με διάγνωση που ανήκει στο αυτιστικό φάσμα, και 17, παιδιών με τυπική ανάπτυξη. Από την ανάλυση των απαντήσεων παρατηρούμε πως υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά σε 3 ερωτήσεις, κάτι που υποδηλώνει ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα ενσυναίσθησης των γονιών παιδιών με αυτισμό, σε σχέση με την αντίστοιχη ομάδα. Τα αποτελέσματά μας συμφωνούν με τη διεθνή βιβλιογραφία, σύμφωνα με την οποία οι γονείς των ατόμων με αυτισμό, φαίνεται να

παρουσιάζουν χαμηλότερα επίπεδα ενσυναίσθησης σε σχέση με τους γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης.

Λέξεις κλειδιά: *αυτισμός, ενσυναίσθηση, οικογένεια, TEQ*

**Η ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΚΑΛΛΙΕΡΓΩΝΤΑΣ ΕΝΑ ΚΟΙΝΟ ΟΡΑΜΑ Ή ΕΝΑ
ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΚΑΚΟ;**

**Κουμασίτη Πολυτίμη-Μαρία
Νηπιαγωγός Ειδικής Αγωγής
Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Ατόμων με Αναπηρία "Ηφαιστος", Δήμος
Τρικκαίων**

Περίληψη: Στην Ελλάδα του σήμερα, λαμβάνοντας υπόψιν ότι η γονεϊκή συμμετοχή θεωρείται από νομικής απόψεως υποχρεωτική, διαπιστώνεται ότι η νομοθεσία από μόνη της δεν επαρκεί για την προώθηση και ενθάρρυνση της γονεϊκής εμπλοκής στα σχολικά δρώμενα. Αντιθέτως, κρίνεται ζωτικής σημασίας η σπουδαιότητα της ενημέρωσης, ενδυνάμωσης και ευαισθητοποίησης των γονέων από τους εκπαιδευτικούς, με πρότερο στόχο την ενεργή και πλήρη συμμετοχή τους σε θέματα λήψης αποφάσεων στο σχολικό πλαίσιο μέσω μιας προσπάθειας ανάπτυξης αμοιβαίων σχέσεων συνεργασίας των δύο θεσμών, αναφερόμενοι ειδικότερα σε γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η έρευνα αυτή αποσκοπεί στη σπουδαιότητα της σύναψης επιτυχημένων συνεργατικών σχέσεων ανάμεσα σε γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και σχολείο, στους παράγοντες που δυσχεραίνουν τη σχέση αυτή και συνεπώς στην προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας των παιδιών. Η μέθοδος που υιοθετήθηκε είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση, στηριζόμενη τόσο σε διεθνή επιστημονικά άρθρα, μελέτες, βιβλία όσο και σε αναζητήσεις επίσημων διαδικτυακών πηγών. Ευρήματα που αναδύθηκαν: δημιουργία "τυπικών" σχέσεων μεταξύ των δύο συστημάτων με μία -σύμφωνα με το σχολείο- επιφανειακή συμμετοχή των γονέων στα σχολικά δρώμενα και μία -σύμφωνα με τους γονείς- στρεσογόνα μεταχείριση αυτών από πλευράς σχολείου. Συμπερασματικά, κρίνεται επιτακτική η σύμπραξη σχολείου-οικογένειας, καθώς τις περισσότερες φορές δημιουργείται ένα δυσχερές χάσμα επίρριψης ευθυνών ανάμεσά τους που εντείνει την ύπαρξη ενός ανεπαρκούς, αναγκαστικού ως και μηδαμινού δεσμού. Καλλιεργώντας την αλληλεπίδραση των δυο θεσμών, μέσω δημιουργίας ασφαλούς συναισθηματικού κλίματος, ισότητας των αμφοτέρων πλευρών, σεβόμενοι τη μοναδικότητα κάθε οικογένειας και παιδιού, τότε μόνο υφίσταται λόγος για συνεργασία, που θα

ευδοκιμήσει όταν τα μέλη αυτής αποκτήσουν ένα κοινό όραμα: την προαγωγή της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού.

Λέξεις κλειδιά: συμμετοχή γονέων, παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, εμπόδια, επιτυχημένη συνεργατική σχολείου-οικογένειας, ψυχική ανθεκτικότητα

Αναρτημένες Ανακοινώσεις

ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΗ ΕΠΙΔΟΣΗ

Αναγνωστοπούλου Ευγενία

Ειδική παιδαγωγός

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας-Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής

Περίληψη: Οι Μαθησιακές Δυσκολίες απασχολούν ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών. Οι μαθησιακές δυσκολίες είναι οι ειδικές διαταραχές που επηρεάζουν τα παιδιά σε μία ή περισσότερες από τις βασικές ψυχολογικές λειτουργίες και που είναι απαραίτητες για την κατανόηση και τη χρήση του γραπτού ή προφορικού λόγου. Είναι ένας όρος γενικός και χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει τις όποιες δυσκολίες μάθησης ανεξάρτητα από τις αιτίες. Οι μαθησιακές δυσκολίες επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες είτε κοινωνικούς είτε συναισθηματικούς. Συχνά ο όρος αυτός συγχέεται με τον όρο «σχολική αποτυχία». Τα προβλήματα στη μάθηση γίνονται εμφανή κυρίως με την είσοδο του παιδιού στο σχολείο. Μπορεί όμως να ανιχνευτούν και από την έναρξη της φοίτησης στο νηπιαγωγείο ή να εντοπιστούν ενδείξεις γι' αυτά πολύ πιο νωρίς, από τους ίδιους τους γονείς του παιδιού. Μπορεί να είναι περιστασιακά προβλήματα και να εκδηλώνονται μόνο σε ορισμένα μαθήματα. Κατά κανόνα όμως οδηγούν σε σχολική υποεπίδοση, με ακραία κατάληξη τη σχολική αποτυχία. Προκαλούνται από διάφορες αιτίες ή συνδυασμό αιτιών, οι οποίες αρκετές φορές αλληλο-επικαλύπτονται. Μερικοί μαθητές, επειδή παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυσκολία στη μάθηση από την πλειονότητα των παιδιών της ηλικίας τους, δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της τάξης τους, με τις ανάλογες αρνητικές επιπτώσεις προς το σχολείο, το οικογενειακό τους περιβάλλον και τη γενικότερη ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη. Αυτά τα παιδιά έχουν ανάγκη έγκαιρων ειδικών ρυθμίσεων και προσαρμογών στο σχολικό και οικογενειακό τους περιβάλλον, προκειμένου να αναγνωριστεί έγκαιρα και να κατάλληλα το πρόβλημά τους. Τα παιδιά που παρουσιάζουν προβλήματα μάθησης διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους, τόσο ως προς την αιτιολόγηση όσο και ως προς τα γνωρίσματα, γι' αυτό και πρέπει να αξιολογούνται και να αντιμετωπίζονται πάνω σε ατομική βάση. Σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει μοναδικό κριτήριο αξιολόγησης των προβλημάτων μάθησης να είναι η σχολική επίδοση, η οποία επηρεάζεται και από εξωγενείς παράγοντες. Τέλος, η αποτελεσματική αντιμετώπισή τους πρέπει να περιλαμβάνει μια ολιστική προσέγγιση

η οποία να λαμβάνει υπόψη της τις εκπαιδευτικές, σωματικές, ψυχολογικές και ιατρικές ανάγκες του κάθε παιδιού ξεχωριστά.

Λέξεις κλειδιά: *μαθησιακές δυσκολίες, χαμηλή επίδοση, ειδική αγωγή*

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Κενσαλή Μαρία, Κυριακοπούλου Ακριβή, Λεβέντη Κωνσταντίνα, Τσιγαρίδης
Αθανάσιος

Σύλλογος γονέων κηδεμόνων & φίλων ατόμων με αυτισμό Μεσσηνίας

Περίληψη: Ο σκοπός αυτής της παρουσίασης είναι η συμβολή στην μετάδοση της γνώσης για τις ΔΑΦ και η ευαισθητοποίηση των σωμάτων ασφαλείας (αστυνομία, λιμενικό, πυροσβεστική, στρατό) σχετικά με την φύση και τη διαχείριση αυτής της διαταραχής. Ο κατεξοχήν ρόλος των σωμάτων ασφαλείας είναι η εξυπηρέτηση του συνόλου των πολιτών. Για το λόγο αυτό πρέπει να υπάρχει η κατάλληλη ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού που στελεχώνει τα σώματα αυτά, για να μπορούν να προσεγγίζουν το κάθε άτομο ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές του. Μετά από έρευνα στην τοπική κοινωνία διαπιστώθηκε ότι υπάρχει μεγάλο κενό στο γνωστικό υπόβαθρο, σχετικά με την αλληλεπίδραση των ατόμων με ΔΑΦ με τα σώματα ασφαλείας και το πώς αντιδρούν αυτά σε τέτοιου είδους στρεσογόνες καταστάσεις. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήσαμε συμπεριελάμβανε τις επιστημονικές εξελίξεις από το 2000 έως και σήμερα από Ελλάδα, Αμερική και Αγγλία σχετικά με τις ΔΑΦ. Τα 3 σημεία που επικεντρώνεται η παρουσίαση είναι η κατανόηση και τα χαρακτηριστικά των ατόμων ΔΑΦ, οι παροχές και δικαιώματα των ατόμων με ΔΑΦ και οι τρόποι προσέγγισης και αντιμετώπισης των ΔΑΦ από τα σώματα ασφαλείας. Συμπερασματικά, διαπιστώθηκε ότι λίγες είναι οι βιβλιογραφικές αναφορές στην Ελλάδα σχετικά με το παραπάνω θέμα και κρίθηκε επιτακτική η εκπαίδευση για την διεύρυνση των γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων των σωμάτων ασφαλείας απέναντι στις ΔΑΦ από φορείς που εμπλέκονται με αυτές.

Λέξεις κλειδιά: διαταραχές αυτιστικού φάσματος, σώματα ασφαλείας, στάσεις

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Αλέξανδρος Μόκκας

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, ΠΕ71

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Βόλου, University of Nicosia

Περίληψη: Σύμφωνα με τις βασικές αρχές της Παιδαγωγικής πρωταρχικό μέλημα της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης είναι η σταδιακή ένταξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης. Η παράλληλη στήριξη πραγματοποιείται για διαταραχές που έχουν ως βασική προϋπόθεση την εξέλιξη των νοητικών αναγκών ενός παιδιού. Οι μαθητές που τους παρέχεται παράλληλη στήριξη είναι τα παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες που συνήθως οφείλονται σε αισθητηριακά, νοητικά, γνωστικά, αναπτυξιακά, ψυχικά προβλήματα κ.α. Ποιος είναι όμως ο πραγματικός της ρόλος μέσα στην τάξη; Το πρόγραμμα που εφαρμόζεται μέσα από το θεσμό της παράλληλης στήριξης στηρίζεται και δημιουργείται σύμφωνα με τη γνωμάτευση που έχει το παιδί και αφορά ένα εξειδικευμένο, αναλυτικό, βραχύχρονο και μακρόχρονο πρόγραμμα εκπαίδευσης που προτείνει το ΚΕΔΔΥ. Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έχουν το δάσκαλο συνοδό ως σημείο αναφοράς στην τάξη, ο οποίος έχει σαν στόχο τη σταδιακή ανεξαρτητοποίησή τους. Ο δάσκαλος παράλληλης στήριξης με ειδικευση στην ειδική αγωγή απαιτείται να συνεργάζεται με το δάσκαλο γενικής αγωγής ώστε να επιτευχθεί η ουσιαστική συμμετοχή του παιδιού στην τάξη. Η οργάνωση του μαθήματος να γίνεται από κοινού αλλά οι επιλογές των ασκήσεων να διαφοροποιούνται με βάση τις ανάγκες του παιδιού. Επίσης να συνεργάζονται προκειμένου να εντάξουν το παιδί στην μαθητική κοινότητα και να περιορίσουν/εξαλείψουν το φαινόμενο της περιθωριοποίησής του από τους συμμαθητές του, κάνοντάς τους να αποδεχτούν τη διαφορετικότητα. Ο δάσκαλος παράλληλης στήριξης οφείλει να έχει συνεχή επικοινωνία με το γονιό, να τον ενημερώνει για τις ικανότητες και τα επιτεύγματα του παιδιού του, να του υποδεικνύει στρατηγικές που θα μπορεί να εφαρμόσει ώστε να βοηθήσει το παιδί του. Συνοδοί παράλληλης στήριξης μπορούν να οριστούν είτε από το κράτος (αναπληρωτές εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης) είτε ιδιωτικοί συνοδοί παράλληλης στήριξης που μπορούν να ορίσουν οι γονείς των παιδιών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και κάτω από μια συγκεκριμένη διαδικασία. Όσο αφορά τους

ιδιωτικούς συνοδούς παράλληλης στήριξης θα πρέπει να προσκομίσουν στη σχολική μονάδα βιογραφικό καθώς και Ποινικό Μητρώο. Επίσης, θα πρέπει να υπάρχει η σύμφωνη γνώμη του διευθυντή του σχολείου καθώς και του Συλλόγου Διδασκόντων.

Λέξεις κλειδιά: ένταξη, παράλληλη στήριξη, ΚΕΔΔΥ, ειδική αγωγή, συνεργάζονται, διαφορετικότητα

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ελισσάβετ Ρουμπιδάκη

Ειδικός Παιδαγωγός

PhD student of Neofit Rilsky University

Περίληψη: Η ικανότητα της χρησιμοποίησης της γλώσσας στην καθημερινή μας επικοινωνία είναι τόσο ουσιώδης, που συχνά τη θεωρούμε δεδομένη και την ανάπτυξη της ως μια εύκολη υπόθεση. Η συνθετότητα των ικανοτήτων της επικοινωνίας και της γλώσσας γίνεται φανερή στις περιπτώσεις παιδιών που παρουσιάζουν δυσκολία στην κατάκτησή της. Ιδιαίτερα στην περίπτωση των παιδιών με αυτισμό η βασική τριάδα των διαταραχών δηλ της κοινωνικότητας της επικοινωνίας και της φαντασίας, παραπέμπει σε μια βασική δυσκολία σε αυτόν το τομέα. Προκειμένου να κατανοήσουμε και να εκτιμήσουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αυτά τα παιδιά στην επικοινωνία και το λόγο, είναι σημαντικό καταρχήν να ξεκαθαρίσουμε τι ακριβώς εννοούμε με τον όρους που συνήθως εναλλακτικά χρησιμοποιούμε όταν αναφερόμαστε στη «γλώσσα» δηλ: ομιλία, γλώσσα, λόγος και επικοινωνία. Στην συνέχεια να δούμε ποια είναι η φύση της γλώσσας και ποια είναι τα στάδια ανάπτυξής της και τέλος να περιγράψουμε πως αυτή διαφέρει στον αυτισμό και ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του λόγου των παιδιών με αυτισμό. Στη *γλωσσική ανάπτυξη*, το παιχνίδι ενθαρρύνει τα παιδιά να φτιάχνουν ιστορίες, να μεταχειρίζονται περιγραφική γλώσσα και να επικοινωνούν ιδέες και συναισθήματα. Το παιχνίδι προάγει τη γλωσσική ικανότητα των παιδιών, δεδομένου ότι το παιχνίδι και στην ατομική του ακόμη μορφή συνοδεύεται από (αυτό-)συζήτηση και ταυτόχρονα εμπλουτίζει τις γνώσεις τους, που αφορούν τις αμοιβαίες προσδοκίες και τους κανόνες διεξαγωγής της γλωσσικής επικοινωνίας. Μερικά είδη παιχνιδιών, όπως είναι για παράδειγμα τα παιχνίδια με κούκλες, έχουν μεγαλύτερη «διαλογική αξία» και προκαλούν τα παιδιά περισσότερο για «συζήτηση». Γι' αυτό μερικοί παιδαγωγοί συνιστούν τη χρήση τέτοιου υλικού για τη γλωσσική ενίσχυση των παιδιών.

Λέξεις κλειδιά: *αυτισμός, παιχνίδι, γλωσσική ανάπτυξη*